БЎЛДИ ҚИЗИҚ ҲАНГОМАЛАР...

“Ҳангома”нинг энг каттаси 2002 йилнинг 17 ва 26 декабрида ўтказилган умумий мажлисда рўй берди. 17 декабр куни чақирилган умумий йиғилишдаги тортишув роппароса 4 соат давом этди. Лекин акциядорлар бир қарорга келишолмагач, уни 26 декабрда ўтказишга келишиб олишди.

2 -бет

МОСКВА НАТОдан НЕГА НОРОЗИ?

GLOBUS international life

Бу фикрларни Қўшма Штатларнинг собиқ президенти Жимми Картер даврида президентнинг хавфсизлик масалалари бўйича маслаҳатчиси бўлиб фаолият юритган Збигнев Бжезинский ҳам таъкидлаб ўтади: “Европа сарҳадларининг ҳар бир кенгайиши бу АҚШнинг таъсир доирасини тўғридан-тўғри кенгайтиради. Ва, аксинча, трансатлантик алоқаларнинг (яъни НАТО алоқалари) мустаҳкамлигига путур етса, АҚШнинг Евроосиёдаги устунлиги ўз-ўзидан йўқолади”.

3 -бет

ТОЛСТОЙ ФОЖИАСИ

Орадан ўн бир кун ўтгач, унинг музлаган жасади овлоқ жойдаги темир йўл бекатидан топилади. Кейинроқ аниқланишича, у ўпка шамоллашидан вафот этган ва ўлимидан аввал: “Хотинимни менинг олдимга қўйманглар”, дея васият қолдирган эди.

4 -бет

Mustaqil gazeta

HURRIYAT

1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan

№5 (311) 2003-yil 5-fevral

«Хуррият» сизники,
Сиз ХУРРИЯТники бўлинг!

Газетамизга обуна давом этмоқда.

Нашр кўрсаткичимиз:
Якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233.

ВАЛЮТА ҚИЙМАТИ

1 АҚШ $ — 960,47 сўм

1 ЕВРО — 1032,51 сўм

✓ Конференция

РОССИЯ ОАВ САБОҚЛАРИ

миллий матбуотимизга асқотиши мумкин

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида “Интерньюс-Ўзбекистон” билан ҳамкорликда “Журналист ва ҳуқуқ” мавзуида конференция бўлиб ўтди. Тошкент ва республикамиз вилоятларида фаолият юритаётган журналистлар, мустақил телевидениелар раҳбарлари иштирок этган ушбу анжуманда Россия Журналистлар уюшмаси Экстремал журналистика маркази юристи Борис Пантелеев иштирок этиб, Россия матбуотининг мустақиллик давридаги фаолияти, қабул қилинган қонунлар, дуч келинаётган муаммолар ҳамда сабоқлар хусусида сўзлади.

Маълум бўлишича, Россия ОАВ фаолиятидаги бошбошдоқлик, қонунларга риоя қилмаслик, манфаатларга очиқдан очиқ хизмат қилиш жамият аъзоларида журналистга нисбатан салбий муносабат шаклланишига олиб келган. Ҳатто яқинда ўтказилган тадқиқотларнинг бирида сўралганларнинг 57 фоизи ОАВ фаолиятида илгаригидек цензурага йўл қўйилишини ёқлаб фикр билдирганлар. Шуниси ажабланарлики, Россия аҳолисининг 80 фоизи суд амалиётида ўлим жазосини қўллашни ёқлаб фикр билдирган. Бироқ ҳар икки ҳолатда ҳам давлат, ҳукумат жамоатчиликка нисбатан прогрессивроқ позицияда турди: цензурани тиклашдан тийилди, ўлим жазосига нисбатан мораторий эълон қилди. Бу жамият тараққиёти манфаатлари йўлида қилинган ишлардир.

Ўтган даврда таҳририятнинг мулкий шакли ноаниқлиги, ходим билан маъмурият ўртасидаги ҳуқуқий ҳужжатларнинг рисоладагидек эмаслиги сабаб ҳам Россия матбуоти талай низоли вазиятларни бошдан кечирдики, бу борадаги сабоқларни инобатга олиш, ҳуқуқ ва бурч мутаносиблигига эришиш ўзбек миллий матбуоти учун фойдадан холи бўлмайди.

Конференция иштирокчилари “Интерньюс-Ўзбекистон” юристи Карим Баҳриевнинг ўзбек матбуотининг ҳуқуқий асослари, демократияни тушунишдаги талқинлар, қонунларимиз ва халқаро ҳуқуқ мавзуига бағишланган чиқишини ҳам тинглади-лар.

Журналистлар бирдамлиги, журналист этикаси кодексини қабул қилиш, суд ва ОАВ, ҳукумат ва матбуот ўртасидаги муносабатлар юзасидан ҳам қизғин баҳс-мунозаралар бўлиб ўтди.

✓ ММMда

Халқ саломатлиги учун

Бир неча йиллардан буён мамлакатимизда самарали фаолият олиб бораётган “Каунтерпарт Ўзбекистон” ҳамда “Здравплюс” ташкилотлари ҳамкорликда халқ саломатлигини яхшилаш, соғлиқни сақлаш тизимида юзага келаётган баъзи муаммолар ечимини топишга қаратилган “Соғлом ҳамжамиятлар” деб номланган янги уч йиллик грант дастурини ишлаб чиқди. Ушбу дастур халқаро ривожланиш бўйича АҚШ Агентлиги (ЮСАИД) томонидан молиялаштирилган бўлиб, нодавлат нотижорат ташкилотлари, жамоа ташкилотлари, шу билан бирга, жамоа гуруҳлари фаолиятини қўллаб-қувватлашга ҳам хизмат қилади.

Грант дастури доирасида **жамоалар ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш учун** ва **соғлиқни сақлаш учун** каби грантнинг икки тури таклиф этилади.

Жамоалар ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш учун ажратилган грант ҳамжамиятнинг аниқ белгиланган тиббий муаммоларини манзилли равишда ҳал қилиш учун сарфланса, соғлиқни сақлаш учун ажратилган грант ҳамжамиятда бошланғич тиббий-санитария ёрдами (БТСЁ) ходимлари билан биргаликда тиббиёт соҳасига оид турли лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва уларни амалиётга татбиқ этишга мўлжалланган.

Ҳар икки турдаги грантнинг энг катта миқдори 5 миллион сўмдан иборат бўлиб, “Каунтерпарт Ўзбекистон” ва “Здравплюс” ташкилотлари танлов асосида грант олувчилар учун ўқув машғулотларини ўтказади ҳамда уларга кўмак беради.

Ўтган ҳафтада Ўзбекистон Миллий матбуот марказида “Соғлом ҳамжамиятлар” грантлар дастури фаолияти бошланишига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди. Анжуманда мазкур грант асосчилари билан биргаликда халқаро ривожланиш бўйича АҚШ Агентлиги (ЮСАИД)нинг Ўзбекистондаги вакили Жим Гоггин ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этиб, ушбу янги грант доирасида фикр алмашдилар.

Ўз мухбиримиз

✓ Сана

9 февраль — ҳазрат Алишер НАВОИЙ таваллуд топган кун

Ғазал

Жонға чун дермен: не эрди ўлмаким кайфияти?
Дерки, боис бўлди жисм ичра маразнинг шиддати.

Жисмдин сўрсамки, бу ваъзингға не эрди сабаб?
Дер: анга бўлди сабаб ўтлиғ бағирнинг хирқати.

Чун бағирдин сўрдум, айтур: андин ўт тушти манга,
Ким кўнгулга шуъла солди ишқ барқи офати.

Кўнглума қилсам ғазаб, айтурки, кўздиндур гунаҳ,
Кўрмайин ул тушмади бизга бу ишнинг туҳмати.

Кўзга чун дерменки, эй тардомани юзи қаро,
Сендин ўлмиш телба кўнглумнинг балоу ваҳшати.

Йиғлаб айтур кўзки, йўқ эрди манга ҳам ихтиёр,
Ким санга ишқ ўти-ўқ эрмиш азалнинг қисмати.

Эй, Навоий, барча ўз узрин деди ўлгунча куй,
Ким санга ишқ ўти-ўқ эрмиш азалнинг қисмати.

Рубоий

Гул борди эса чаман муаттар ўлсун,
Шамъ ўчти эса қамар мунаввар ўлсун.
Шаҳзодаға гар равза муяссар ўлди,
Султонға жаҳон мулки муяссар ўлсун.

Қитъа

Бировнинг хуни кўпрак шаҳ қошинда,
Ки шаҳнинг бор анга таъзими кўпрак.
Эрур шаҳ мажлиси ўт, кимки ўтға
Яқинроқ бўлса куймак бийми кўпрак.

В. КАЙДАЛОВ чизган сурат.

(Буюк сўз санъаткорига бағишланган материалларни 3-саҳифада ўқийсиз).

✓ Тақдимот

Янги нашр

Бугун яна бир нашр дунё юзини кўрди.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги муассислигида шу йилнинг 1 февралидан чоп этила бошланган “Миллий таълим” — ижтимоий-сиёсий газетаси ижодий ходимлари бугунги ёшлар ҳаёти, билим масканларида уларга яратилган шарт-шароитлар, таълим соҳасида қўлга киритилаётган ютуқлар ва мавжуд камчиликлар хусусида ўқувчига мунтазам равишда маълумот бериб боришни ўз олдиларига мақсад қилиб олган. Ушбу нашр ўзбек, рус ва инглиз тилларида чоп этилиши ўзбек миллий матбуотининг тўхтовсиз ривожланишда эканини кўрсатади.

Газета саҳифаларида “Баркамол авлод — Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори”, “Миллий истиқлол ғояси (уни шакллантиришдаги ёндашувлар)”, “Семья и рынок”, “Шараф топган озод фикр” каби бугунги таълим тизимида долзарб ҳисобланган мавзуларни қамраб олувчи қатор мақолаларни ўқиш мумкин. Таниқли журналист И. Хушев бошчилигидаги ижодий гуруҳ фақатгина юқоридагилар билан чегараланиб қолмасдан, “Жавоҳирлар сандиғи”, “Студент — талаба деганими?” каби кўпчиликни қизиқтирган мавзуларда ҳам мақолалар эълон қилган.

Ўзбекистон Республикаси Олий таълим ва ўрта махсус таълим вазири газета жамоасини бу эзгу иш муносабати билан қутлаб, жумладан, бундай ёзади: “Умид қиламизки, янги нашр Президентимиз томонидан келажаги буюк Ўзбекистон учун кўп йилларга мўлжалланган 3 босқичли таълим ислоҳотларини ҳаётга жорий этишда, тенглар ичра тенг Ўзбекистонимиз салоҳиятининг дунёнинг энг ривож топган мамлакатлари билан бўйлашишида ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади”.

Кўпчилик қатори ушбу нашрнинг озод юрт қаноти сифатида юксакларга парвоз қилишини истаймиз.

Жамшед ТОҒАЕВ

«Ҳуррият»ни самода ҳам ўқишмоқда

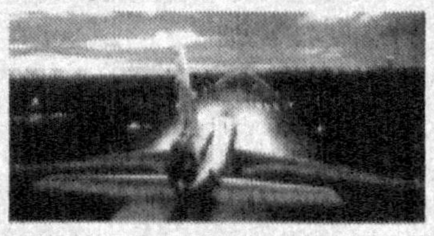

2003 йил давомида «Ҳуррият» «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси самолётларида йўловчиларнинг энг яқин ҳамроҳи бўлади.

✓ Муносабат

“Ҳуррият” газетасининг 15 январ кунги сонида чоп этилган журналист Ҳабибулла Олимжоновнинг “Полковникнинг изтироби” мақоласини ўқиб анча вақтгача ўзимга кела олмадим. Менинг бу ҳолатим мақола қаҳрамонини яқиндан танишимга боғлиқ эмас эди.

«БИР-БИРИМИЗНИ АВАЙЛАЙЛИК»,

дейди 88 ёшли журналист «Полковникнинг изтироби» мақоласини ўқиб...

Мени, узоқ йиллар журналистика нонини еган журналистни, мақоланинг қандай ажойиб усулда ёзилгани, воқеа қанчалар мураккаб бўлмасин, ўқувчига оддийгина қилиб, содда тил билан тушунтириб берилгани ҳайратга солган эди. Мен ҳозирда бетоблигим туфайли тўрт йилдан бери тўшакка михланиб қолган бўлсам-да, вақтли матбуотни мунтазам равишда кузатиб боришга ҳаракат қиламан ва айтишим мумкинки, анчадан бери бундай равон тил билан, маҳорат ила ёзилган мақолани ўқимаган эдим. Албатта, журналист сифатида бир нарсани биламанки, ҳуқуқ соҳасида мақола ёзиш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди. Бунинг ўзига яраша масъулияти ва жавобгарлиги бор. Шунинг учун ҳам мақоланинг бу қадар жасурлик билан ёзилгани менинг юрагимни жунбушга келтирди. Мен матбуотимизнинг тириклигига, мана шундай Ҳабибулла укамизга ўхшаган бошқалар учун ёнадиган, адолат тантанаси учун курашга чоғланган, матбуотимизнинг ҳақиқий жонкуярлари, ҳуқуқий саводхон ҳамда жасоратли журналистлар борлигига яна бир бор амин бўлдим.

Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов мустақилликнинг биринчи йиллариданоқ адолатни барқарор этиш тўғрисида доимо қайғуриб келмоқдалар. Уларнинг кейинги йиллардаги барча нутқларида бу ғоя, айниқса, қайта-қайта таъкидланмоқда. Жумладан, матбуотимизнинг жамият ҳаётидаги ролини оширишга жиддий эътибор берилмоқда. Ҳабибулла Олимжоновнинг мазкур мақоласини ҳам “Ҳуррият” газетасининг Президентимиз даъватига “лаббай” деб берган ўзига хос жавоби сифатида қабул қилиш мумкин.

Шу ўринда айтишим лозимки, мен мақола қаҳрамони, божхона хизмати полковниги Зокиржон Позиловни ҳам жуда яхши танийман. Унинг бошидан ўтган барча кўргиликлардан ҳам хабарим бор. Унинг мустаҳкам иродали инсон эканлиги ва бошига тушган кўргиликлардан эсанкираб қолмаганини биламан. Аксинча, бу инсон озодликни қўмсаб ўтказган қарийб уч йил вақтини бекорга кетказмасдан ажойиб шеърлар ёзиб, озод бўлганидан кейин "Меҳмон бўлди тушимда онам..." номли тўплам ҳолида Зокиржон Фозил тахаллуси билан китобхонларга тақдим этди. Албатта, мен ҳозир ушбу тўпламни таҳлил қилиш фикридан йироқман, аммо икки оғиз мулоҳазаларимни айтмасдан иложим йўқ. Тўплам она билан ўғилнинг дийдорлашувидан бошланган:

Оқ сочларим тўзғиган,
Қадоқ қўллар бошим
силайди.
Кўзларимга тик
боқиб зимдан,
Саволига жавоб сўрайди.
Эшитилар юрак уриши,
Сўзларида мунгли ҳаяжон:
— Ўғлим, гапир, бу
қандай ҳолат,
— Нима бўлди сенга,
болажон?

Бу шеърни тўғри йўлдан адашган такасалтанг йигитчаларга ўқиб берилса эди. Афсуски, бундай бахтиқаролар на газета, на китоб ўқийди. Тўпламда ошкор қилинмаган олижаноб бир ғоя бор. Мухтасар айтганда, у одамларга мурожаат этиб, бир-бирларингни авайланглар, демоқчи. Миллий ҳаёт, оилавий турмуш икир-чикирларини яхши билганидан унинг шеърлари содда ва равон усулда ёзилиб, жуда тушунарли тарзда ўқувчи қалбига кириб боради. Бу шеърлар унинг дардларидан, армонларидан, унинг ҳис-туйғуларидан, қолаверса, унинг кўрган-кечирганларидан яралган бўлиб, уларни ўқувчилар эътиборига ҳавола этишдан асосий мақсад ҳам қандайдир шон-шуҳратга ёки бирон бир мартабага эга бўлиш эмас, балки инсоннинг ҳаёти давомида Аллоҳнинг иродаси билан унга синов тариқасида юбориладиган кўргиликлар, тақдирнинг зарбалари олдида эсанкирамаслик, озодликнинг нақадар буюк неъмат эканлигини, уни қадрлаш кераклигини айтишдир. Бу фикрлар фақатгина менинг фикрим эмас, бугунги кунда Зокиржонни кўпчилик, хусусан, Фарғонанинг адабиёт мухлислари яхши танийди, шеърларини севиб ўқийди. Тақдирнинг тақозоси билан шоир бўлган Зокиржон адолат тантанасига қатъиқ ишонади. Мен кекса бир журналист сифатида айтишим мумкинки, бугун Фарғона адабиёт аҳли ҳам бу инсоннинг ҳақиқат йўлидаги курашини қўллаб-қувватлайди, бу кураш хайрли якунланиб, унинг бу борадаги барча орзу-умидлари амалга ошишига умидвор бўлиб қоладилар.

Мен ушбу хатимни Зокиржон Фозилнинг яна бир шеъридан олган қуйидаги мисралари билан тугатмоқчиман:

Хаёлларим, шамол
бўлингиз,
Юрак, бошла энди ғалаён.
Яшин бўлинг, учқур
ўйларим,
Ҳақсизликка кўтаринг исён.
Тинч турмагин,
она табиат,
Исён кўтар ҳақсизлик
бунда,
Адолатни қарор
топдирсанг,
Кўнглим таскин
топади шунда...

Илоҳим, адолат қарор топиб, кўнглинг таскин топсин, Зокиржон ўғлим!

Воғиз МУЗАФФАРОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

ТАҲРИРИЯТДАН: *Мақола билан танишганимизданоқ муаллифга телефон қилгандик. В. Музаффаров 88 ёшли журналист эканини ҳам, айни пайтда 4 йилдан буён дард туфайли тўшакка михланиб, юролмай қолганларини ҳам телефондаги мулоқотдан батафсилроқ билиб олдик.*

Таҳририятимиз ва муштарийларимиз номидан Воғиз акага катта раҳмат айтдик. Аллоҳдан у кишига шифо тиладик.

Энг асосийси, кекса журналистнинг кишилар тақдирига, матбуотимиздаги чиқишларга бефарқ эмаслигидир. Орамизда шундай оқибатли, ориятли, ҳалол инсонлар кўпаяверсин.

✓ Дараклар

«КОЛУМБИЯ» ҲАЛОКАТИ

2003 йилнинг 1 феврали

Америка Қўшма Штатларининг "Колумбия" номли ҳаво лайнери атмосферага кириш вақтидаги портлаш оқибатида экипаж аъзолари (борт командири Рик Хасбенд (АҚШ), учувчилар — Уильям Маккул (АҚШ), Майкл Андерсон (АҚШ), Дэвид Браун (АҚШ), Калпана Чавла (АҚШ), Лорен Кларк (АҚШ), Илан Рамон (Исроил)) ҳалок бўлишди.

Фожиа Техас штати осмонида содир бўлиб, ҳозирда лайнер парчалари Техасга қўшни бўлган яна тўртта штатлардан топилмоқда. Булар орасида фазогирларнинг шахсий буюмлари, илмий-техникавий ускуналарининг қолдиқларини ҳам учратиш мумкин.

НАСА раҳбариятининг сўнгги хабарларига таяниб айтадиган бўлсак, ҳозирда етти фазогирнинг ҳам жасади топилган ва уларга рамзий ёдгорлик ўрнатилиш арафасида. Раҳбариятнинг масъул ходимлари фазогирларнинг оила аъзоларига ҳамда бошқа яқинларига чуқур ҳамдардлик билдирар экан, фожиа сабаблари тўла ўрганилишини айтганлар.

ФАЛОКАТЛАР ХРОНИКАСИ

1967 йилнинг 27 январи

Ердаги сўнгги синовлар пайтида АҚШнинг "Аполлон-1" ҳаво кемаси номаълум сабабларга кўра ёниб кетди ва натижада фазогирлар — Вержил Гриссом, Эдвард Уайт ҳамда Ражер Чэффилар ҳалок бўлишди.

1967 йилнинг 24 апрели

Собиқ Иттифоқнинг "Союз-1" кемаси Ерга қайтиш вақтида ҳаво қаршилигини енгишда. ёрдам берувчи ҳамда қўнишни таъминловчи парашют арқонларининг чигаллашиб кетиши оқибатида совет фазогири Владимир Комаров вафот этди.

1971 йилнинг 30 январи

Собқ Иттифоқнинг "Союз-11" кемаси биринчи совет орбита станциясига қўниш вақтида содир бўлган фалокат оқибатида экипаж командири Георгий Добровольский, борт инженери Владислав Волков ва синовчи инженер Виктор Пацаевлар фожиавий ўлим топишди. Кейинчалик аниқланишича, бу фалокат юз беришининг асосий сабабларидан бири учувчилар кабинасидаги ҳаво босимини мўътадиллаштирувчи мосламанинг ишдан чиққанлиги эди. Фазогирлар орадан 20-30 сония ўтгач, вафот этишган.

1986 йилнинг 28 январи

Америка Қўшма Штатларининг "Челленжер" деб ном олган фазо кемаси ўнг двигатели ишламай қолиши натижасида 7 киши вафот этган.

Вафот этганлар орасида америкалик ўқитувчи Шарон Криста Макколиф ҳам бўлиб, бу аёл фазодан туриб ўз ўқувчиларига дарс бермоқни ният қилган эди.

Интернет хабарлари асосида Нодир ШОҲ тайёрлади

Mustaqil gazeta
HURRIYAT

Жараён

БЎЛДИ ҚИЗИҚ ҲАНГОМАЛАР...

Ёхуд «Тошкентвилоятулгуржисавдо» акциядорларининг бугунги аҳволидан бир шингил

I

Яқинда ҳамкоримиз Илҳом Шермуҳаммад айтиб қолди. Аллома Алихонтўра Соғуний ҳали эълон қилинмаган бир асарида "Хусусий мулкни рад қилган жамият узоқ яшай олмайди", деган гапни айтган эканлар. Илҳом ака буни башорат, деб баҳолади.

II

Хусусий мулк тушунчаси, унга нисбатан муносабат янгиланиб бораяпти. Айримлар хусусий мулкнинг биз учун нисбатан янги шакли бўлган акцияларни афзал, деб билишади. Тўғри, ҳали кўпчилик ана шундай фикрда, деб айтолмаймиз. Лекин умид қилаётганлар ҳам кам эмас. Энг муҳими — одамлардаги ана шу ишончнинг сўниб ёки йўқолиб қолмаслиги. Акциялардан катта дивиденд олиб, хотиржам яшаётганларни ҳам биламан. Демак, умид қилса, ишонса бўлади.

III

Сўнгги бир ойнинг ичида шахсан менга тўрт киши акциялар билан бевосита боғлиқ бўлган иш юзасидан мурожаат қилди ва фикр айтди. Акциялар жорий қилинганига мамлакатимизда гарчи анча аввал киришилган бўлса-да, лекин ҳали кўпчилик учун даромад қилиш воситасига айланиб улгурмаганиданми, унга нисбатан қизиқиш кучаймаётгандай эди. Бироқ мурожаатлар қизиқиш яна жонланганидан дарақдир.

Мен, албатта, буни ўзимча жорий йилнинг январь ойида эълон қилинган "Ўзбекистон иқтисодиётида хусусий секторнинг улуши ва аҳамиятини тубдан ошириш", борасидаги Президент Фармони билан боғладим.

Мурожаат қилганлардан биттаси давлат улуши 25 фоиз ва ундан камроқ бўлган корхоналар акциялари энди хусусий мулк сифатида сотилади. "Госдоля" аста-секин камайиб боради. Кўп зиддият ана шундан келиб чиқарди, деди. Бу Фармондан, айниқса, газетамизга мурожаат қилган "Тошкентвилоятулгуржисавдо" акциядорлик жамияти акциядорларининг умидлари ниҳоятда катта. Чунки...

IV

"Тошкентвилоятулгуржисавдо"даги бугунги воқеалар негадир менга мактабда ёдга олган машҳур "Бўлди қизиқ ҳангомалар" сатри билан бошланадиган ҳажвий шеърни эслатди. Ва уни сарлавҳа учун танлай қолдим.

V

Воқеа бундай бўлган. Ҳозирги "Тошкентвилоятулгуржисавдо" корхонаси 1994 йилда 4506800 сўмлик устав жамғармасига эга бўлган очиқ турдаги акциядорлик жамиятига айлантирилади. 1996 йилнинг январь ойигача 73 фоиз акция эркин савдода нақд пул тўлаш йўли билан сотилади. 1997 йилга келиб эса давлат улуши бўлган 27 фоиз (1760 дона акция биржа орқали фуқаро А.Эргашевнинг тасарруфига ўтади. Орадан икки йил ўтиб (1999 йил) акциядорларнинг умумий йиғилиши қарорига асосан қўшимча эмиссия чиқарилади ва устав жамғармаси 9 миллион сўмга кўтарилади. Қўшимча эмиссиядан 936030 сўм қийматга эга бўлган акциялар сотилмасдан қолгани учун корхонанинг устав жамғармаси 8063970 сўмни ташкил этади.

2000 йилнинг 28 ноябрида акциядорларнинг умумий йиғилиши чақирилади. Ва ана шунга асосан корхона акциядорлик жамиятидан масъулияти чекланган жамият (МЧЖ)га айлантирилади. Сирғали тумани ҳокимлиги акциядорларнинг умумий йиғилиши қарорини асос қилади-да, бу ҳақда 2001 йил 12 январда қарор чиқариб беради. Иш ана шу ергача силлиқ кетади. Гўё ҳаммаси рисоладагидек. Орадан роппа-роса 18 кун ўтганидан кейин "Ўзулгуржибиржасавдо" акциядорлик ассоциациясидан Сирғали туманига ҳокимлик нотўғри қарор чиқарганлиги ҳақида хат келади. Улар бунинг учун фақат Вазирлар Маҳкамасининг қарори лозимлигини "даъво" қилишади. Сирғали тумани ҳокимлиги эса "Ўзулгуржибиржасавдо"нинг бу "даъво"сини қатъиян рад қилади. Ҳоким мулк шаклини ўзгартириш билан боғлиқ масалаларни акциядорларнинг умумий йиғилиши чиқарадиган қарор ҳал қилишини, бундай ҳол қонунга ҳам, корхона уставига ҳам зид эмаслигини, ҳокимият тўғри қарор қабул қилганини, рад этадиган ҳеч қандай асос йўқлигини, шу боис таклифни қондириб бўлмаслигини, агар бундан норози бўлинса, бемалол хўжалик судига мурожаат қилинишини маълум қилади.

Ҳокимиятдагилар ҳақдирки, 2001 йил 30 апрель куни Қимматли қоғозлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш маркази Тошкент шаҳар ҳудудий бўлими "Тошкентулгуржибиржасавдо" ОАЖни масъулияти чекланган жамият (МЧЖ)га айлантириш ҳақидаги акциядорларнинг умумий йиғилиши ҳамда Сирғали тумани ҳокимлиги қарорига асосланиб собиқ корхона ва унинг акцияларини давлат реестридан ўчиради. Энг қизиғи шундаки, бир пайтлар "Ўзулгуржибиржасавдо" акциядорлик ассоциацияси мактубига қатъий рад жавобини берган Сирғали тумани ҳокимияти орадан беш ой ҳам ўтмай ўзининг қарорини ўзи бекор қилади. У бунинг учун 1997 йил 31 март, 1998 йил 4 март Президент Фармонларини, Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 1 майдаги қарорини асос қилиб кўрсатади. Лекин бир савол туғилади. Сирғали тумани ҳокими 2001 йил 12 январь куни қарор қабул қилаётганда Президентнинг 1997 йил 31 март, 1998 йил 4 мартдаги Фармонларидан бехабармиди? Унда нега ўша пайтда қарор чиқарди? Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 1 майдаги қарорига асосланганман, дейиши мумкин. Унда ҳоким нега ўшанда эмас, энди бу икки фармонни асос қилиб олаяпти?

Шу орада, аниқроқ қилиб айтганда, 2001 йил 26 июнда Давлат мулк қўмитаси "Тошкентулгуржибиржасавдо"нинг устав жамғармасини кўпайтириш ҳақида буйруқ чиқаради. Қизиғи, буйруқда жамиятнинг устав жамғармаси энди ташкил топган пайтдагидек, яъни 4506800 сўмга туширилади. Мулк эгалари бундан ҳанузгача ҳайрон. Улар: "Қолган, яъни қўшимча эмиссиядан тушган 3563170 сўм қаёққа ва нима учун "ғойиб " бўлди? Наҳотки битта буйруқ билан шунча пул йўқ бўлиб кетаверса?" деган саволларга асосли жавоб сўрашмоқда. Қўмита жамият устав жамғармасини кўпайтириш учун буйруққа 3294100 сўм қийматга тенг бўлган "Нилуфар" болалар оромгоҳини ҳам киритади. Натижада жамият устав жамғармаси 7800900 сўмга кўтарилди. Шунда яна 25 фоизлик давлат улуши пайдо бўлди. Аввалги эркин савдодаги акциялар эса 57,8 фоиз даражасида сақлаб қолинади.

Акциядорлар бу ҳолатда ҳам қонун бузилган, деб даъво қилишмоқда. Биринчидан, янги устав жамғармаси, уларнинг фикрича, акциядорларнинг умумий йиғилишида кўпчилик овози билан қабул қилиниши керак эди. "Акциядорлик жамиятлари ва акциядорлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги Қонуннинг 11-моддасида: "Жамиятни таъсис этиш тўғрисидаги қарор таъсис йиғилиши томонидан қабул қилинади", дейилган.

"Тошкентулгуржибиржасавдо" бош директори Т.Тошпўлатов эса бизга 2001 йил 11 июлда умумий йиғилиш ўтказганмиз, ҳаммаси қонуний, деди. Акциядорлар эса 11 июлдаги йиғилишнинг яна бир ноқонуний жиҳати бор, дейишмоқда. Йиғилишда қонунга мувофиқ кворум 4506800 сўм устав жамғармаси бўйича ҳисобланиши керак эди. Лекин йиғилишга раислик қилган Ш.Шоюнусов ҳали қабул қилинмаган, шу йиғилишда тасдиқланиши лозим бўлган, Давлат мулк қўмитаси энди таклиф этаётган 7800900 сўм устав жамғармасини ҳам кворумга қўшиб юборган. Акциядорлар буни қонунга зид дейишмоқда. Улар нафақат буни, балки йиғилиш чақирилишини ҳам ноқонуний деб ҳисоблашаяпти. Балким шунинг учун гарчи 2001 йил 11 июлдаги йиғилиш протоколининг қонунга мувофиқ 10 фоиздан ошиқ акциядорлар ёзма равишда сўрашган бўлишса ҳам улар беришмаётган экан.

Яна бир ҳолат шундан иборатки, гарчи 2003 йил иккинчи ойининг иккинчи ҳафтаси ҳам ўтаётган бўлса-да, ҳанузгача жамиятнинг ижро органи 2001 йил якуни бўйича акциядорлар олдида ҳисобот бергани йўқ. Акциядорларнинг таҳририятимизга ёзган хатида бир неча марта қонунга мувофиқ навбатдан ташқари умумий мажлис чақиришни талаб қилиб мурожаат қилишгани, лекин уларнинг бу мурожаатлари ҳамон жавобсиз қолиб келаётгани ҳам баён этилган.

Навбатдаги "ҳангома" олдингисидан ҳам ўтиб тушади. Жамият МЧЖ сифатида гарчи 2001 йил 5 июлда тугатилган бўлса-да, лекин ҳанузгача жамият устав жамғармаси қимматли қоғозлар сақлаш депозитариясида тикланмаган, яъни реестр рўйхати эмитент томонидан унга тақдим этилмаган.

"Ҳангома"нинг энг каттаси 2002 йилнинг 17 ва 26 декабрда ўтказилган умумий мажлисда рўй берди. 17 декабр куни чақирилган умумий йиғилишдаги тортишув роппа-роса 4 соат давом этди. Лекин акциядорлар бир қарорга келишолмагач, уни 26 декабрда ўтказишга келишиб олишди. Ўлмаган қул кўравераdi, деганларидек, 26 декабрь ҳам етиб келди. Яна 2 соат тортишув бўлди. Тортишувга асосий сабаб Тошкент вилояти давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бошқармаси бошлиғи Ш. Шоюнусов йиғилишда 43 фоиз (25 фоизи давлат улуши, 18,3 давлат улуши активи) овоз билан иштирок этишни талаб қилади. Акциядорлар эса бунга рози бўлишмайди. Натижада Ш.Шоюнусов, жамият бош директори, унинг ўринбосари ва яна олти нафар акциядор мажлисни тарк этишади. Қолган акциядорлар кворум бор деб ҳисоблаб, умумий мажлисни давом эттиришади. Улар 2001 йилгача бош директор лавозимида ишлаган М. Махамаджоновни кузатув кенгаши раиси этиб сайлашади. Қонунга мувофиқ жамият бош директори янги сайланган кузатув кенгаши раиси билан меҳнат шартномаси тузиши лозим бўлади. Лекин бош директор ушбу йиғилиш қарорини ноқонуний деб тан олмаяпти. Ва яна 26 декабрдаги умумий йиғилиш акциядорлар томонидан "срив" қилинган деб акт тузилган. Бошқа акциядорлар эса актга имзо чекканлар атиги 1,5 фоизни ташкил этади, мажлисни давом эттирганлар 76,4 фоиз овозга эга, демак, кворум бор эди, деб даъво қилишмоқда. Ким ҳақ? Буёғи — бошқотирма...

Дарвоқе, Давлат мулк қўмитасининг 2002 йил 6 ноябрдаги буйруғига асосан "Нилуфар" болалар оромгоҳи "Ўзулгуржибиржасавдо" балансига ўтказилиб, Ангрен шаҳридаги 56 рақамли дўкон давлат улуши сифатида "Тошкентвилоятулгуржисавдо" балансига ўтказилади. Ва акцияларнинг 25 фоизи давлат улуши, 0,6 фоизи меҳнат жамоаси, 56,1 фоизи эркин савдо, 18,3 фоизи эса давлат улуши активи сифатида тақсимланади. Акциядорлар эса Ангрендаги бу дўконни қабул қилишмоқчи эмас. Биз ҳар бир нарсани устав жамғармасига киритаверамизми, акциядор сифатида бизнинг хоҳиш-истагимиз ёки рози-ризолигимиз ҳеч инобатга олинадими-йўқми, устига-устак биз билишимиз керакми: бу дўкон эртага қанча фойда ёки зарар келтиради? Ахир, қонунга мувофиқ акциядорларнинг умумий йиғилиши олий орган ҳисобланади-ку, наҳотки бизнинг бу қароримизни ҳеч ким инобатга олмаса, дейишмоқда. Акциядорлар ўзларича қонуний деб топаётган умумий йиғилишда ушбу дўконнинг давлат улуши сифатида киритилишини рад этишмоқда. Яна бир ҳолат. Ушбу жамиятнинг айни пайтдаги устав жамғармаси хусусида ҳам турли рақамлар тилга олинмоқда. Биров жамият устав жамғармаси 7800900 сўм деса, яна бирови йўқ 8063970 сўм, учинчи киши эса 14176,55 минг сўм-ку дейишаяпти. Бу аҳволда қайсинисига ишонишингизни ҳам билмай қоласиз... Ана шунақа гаплар, битта Муқимий йўқ, холос.

VI

Ана шундай гапларни эшитиб, қонун устунми ёки буйруқ деган фикр пайдо бўлади. Ёки қай бири қай бирисига мувофиқ келиши керак?

Қонун ва буйруқлар ҳар қалай коптоқ ёки резинка эмаски, уни ҳар ким хоҳлаган томонга тепса ёки чўзаверса... Бунга нуқта қўйилади ва бундай тушунмовчиликлар ўзининг қонуний ечимини топади, деб умид қиламиз.

Исмат ХУДОЁРОВ

Мулоҳаза

ҚОНУННИ ҲАММА БИЛИШИ ЛОЗИМ

Масъулиятни ҳам...

Баъзан бирор нима қоралаб таҳририятга юборишга андиша қиласан киши... Бунинг бир томони ёзганинг озроқ таҳрирталаб бўлса, иккинчи томондан муайян жиноят ишининг матбуотда акс этишини ўша иш бўйича жазо олган маҳкум яқинлари тўғри тушунмаслиги мумкин. "Қамашга қамаб, камига газетга ёзиш шартми?" дейдиганлар ҳам йўқ эмас.

Бизнингча, шарт. Негаки, прокурор муайян жиноят иши хусусида матбуотда чиқиш қилар экан, бу билан "мана, кўриб қўйинглар бизнинг ишни" демоққа чоғланмайди, балки шундай кўнгилсизликлар зораки бошқаларга сабоқ бўлар, деган мақсад баробарида баҳоли қудрат қонун тарғиботи йўлидаги касбий вазифасини адо этади, холос. Илло, қонунчилик тарғиботи фаолиятимизнинг муҳим қирраларидан биридир.

Мана, бир мисол. Айрим юртдошларимиз кўз ўнгида бўлаётган ғайриқонуний ишлар ёки жинояткорона тажовузларни кўрмасликка олади. Худди "Биламан деб — тутилдим, билмайман деб — қутилдим" дегандай.... Вақтики етиб, ўша ноқонуний ишлар фош этилиб, жиноят содир этган шахснинг айбдорлик даражаси, қўл урган қилмишнинг келиб чиқиши ва шароитларига ҳуқуқий баҳо берилаётганда ўша "тескари қараб кетган" одамнинг ҳам жавобгарлик масаласини ҳал этиш тақозо қилинадики, бундай ҳолатда кўпчилик "мени ҳеч қандай алоқам бўлмасаям, емаган сомсага пул тўладим", дея ёзғириб юришади. Асло ундай эмас. Жиноят Кодексидаги 241-моддa "Жиноят ҳақида хабар бермаслик ёки уни яшириш" деб номланади. Унга кўра тайёргарлик кўрилаётган ёки содир этилган жиноят ҳақида аниқ билгани ҳолда бу ҳақда тегишли идораларга қасддан хабар бермаган шахс уч йилгача озодликдан маҳрум этиш жазосига маҳкум экани белгилаб қўйилган. Буни негадир кўпчилик тушунмайди, айримлар тушунишни ҳам исташмайди. Бироқ қонун барчага баробар.

Қўқонлик ҳали йигирмага кириб улгурмаган О. Маҳкамовга дастлабки терговда ЖКнинг 241-моддаси билан ҳам айб эълон қилинганди. Бунга сабаб — у вояга етмаган Зафар Эргашев фуқаро В. Тумановнинг уйидан салкам уч миллион сўмга яқин пулни ўғирлаб чиққанини била туриб, на жиноятнинг олдини олиш чораларини кўрган, на бу ҳақда тегишли идораларга хабар берган. Аксинча, ўғирланган пулларнинг маълум қисмини опаси ва поччасига қолдириб, ўзи Зафар билан Тошкентга йўл олган. Пойтахтга келгач, икки "бойвачча" ўғирлик орқасидан топилган пулларни аямай сарфлашган. Мазкур жиноят фош этилгач, О. Маҳкамов нафақат жиноят ҳақида хабар бермаслик, балки ўғирлик жиноятига шерик бўлганликда ҳам айбли, деб топилиб, жавобгарликка тортилди. Бундан ташқари, унинг опаси ва поччаси ҳам уларнинг жиноий хатти-ҳаракатларига "қарсак чалиб" туришгани учун жавоб беришга тўғри келди. Етказилган зарар ўрнини қоплаш учун вояга етмаган Зафарбойнинг дадаси бор-будини сотишга мажбур бўлди... Мана, кўрдингиз, ўз ўрнида қилинмаган биргина ҳаракат, яъни Зафарнинг ўз вақтида "қулоғини чўзиб" қўймаслик, нечта хонадон учун қимматга тушганини...

Албатта, воқеа бундай аянчли кўриниш касб этишига фақат "хабар бермаслик"нинг ўзигина сабаб бўлолмайди. Содир этилаётган кўпгина жиноятларнинг бош сабабларидан бири — маҳалла, қўни-қўшниларнинг бепарволиги ҳамдир.

Бирмунча вақт муқаддам Қўқон шаҳар судида гуруҳ бўлган ҳолда қатор ўғирлик жиноятларини содир этган шахсларнинг қилмишлари кўриб чиқилганди. Суднинг қора курсисида ўнга яқин судланувчилар ўтирибди. Уларнинг аксарияти йигирма ёшлар атрофида. Шунга қарамай баъзилари "ўтириб" чиқишга улгурган, айримларининг аввалги қилмишлари амнистия актига кўра, авф этилган. Таассуфки, кўп ўтмай улар яна жиноятга қўл ургани боис тағин қўлларига кишан тушган. Ф. Эгамбердиев — 1982 йилда туғилган. Б. Носиров эса ундан икки ёш кичик; Адҳам Алиев — ҳали ўрта мактабни битиришга улгурмаган; Рамз Шукуров — э-энди ўн тўққизга тўлган; Мирзоҳид Юлдашев уларга нисбатан каттароқ — 1976 йилда туғилган; Жасур Матисоқов ва Иқбол Носировлар қарийб тенгқур бўлса, бу "шоввоз"ларнинг энг каттаси — Н.Маматқулов ўттиз бешни уриб қўйган...

Судда қатор бўлиб ўтирган бу "азаматлар" дастидан ўнлаб фуқаролар жабр чеккан: кимдир машинасининг балонини ўғирлатган, бошқаси магнитофонини, яна бири "сотка"сидан мосуво бўлган бўлса, бирови машина юкхонасидаги нарсалардан ажраган... Оғриқли томони шундаки, ўғрилардан бири ўз холасининг уйида ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб, кириш эшигидаги қулфни бузиб, кўп миқдордаги мол-мулкларни талон-тарож қилишгача борган...

Фаолиятнинг бундай "тури" билан шуғулланувчиларнинг етиб борадиган жойи — суд идораси, албатта. Натижа маълум: қилар ишни қилиб, мўлтираб турган судланувчиларнинг яқинлари бор-будини сотиб етказилган зарар ўрнини қоплаш ҳаракатига тушади, сўнг судга тавалло қилиб енгиллик беришни...

Қонунларимиз-ку, инсонпарварлик ғоялари асосида қабул қилинган, бинобарин, судланувчиларга жазо тайинланаётганда ҳам шу принципга амал қилинади. Бироқ бундай инсонпарварлик судланувчилар томонидан кейинчалик суиистеъмол қилинмаслигига кафолат борми? Бугун, дейлик, амнистия туфайли жазодан озод қилинган собиқ маҳбус "қаҳрамонлигини" эртага яна-тағин такрорламайдими?

Бу билан жиноят содир этган шахсларга оғирроқ жазо берилиши лозим, деган фикрни илгари сурмоқчи эмасмиз. Асло. Ҳар қандай жиноят, уни содир этилиши сабаб ва шароитлари тергов ходимлари томонидан ўрганилиб, тегишли ташкилот ёки фуқаролар йиғинига уларни бартараф этиш юзасидан мунтазам тақдимномалар киритилади, албатта. Бундай прокурорлик таъсир чоралари яна-да самаралироқ, таъсирлироқ бўлиши учун тақдимномаларда кўрсатилган ҳолатлар бир муҳокама доирасида қолиб кетмаса, мақсадга мувофиқ бўлур эди. Зеро, тақдимнома юзасидан номигагина йиғилиш ўтказиб, белгиланган чора-тадбирлар қоғозда қолиб кетиши умумишимиз сифатини юқорига кўтармайди. Айниқса, ўзини-ўзи бошқариш идоралари мутасаддилари нафақат жиноятчиликнинг олдини олишга қаратилган, балки қонунларнинг ижроси юзасидан белгиланган чора-тадбирларнинг энг фаол иштирокчиси бўлишини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Жорий йилнинг "Обод маҳалла йили" деб эълон қилинишининг ўзиёқ фуқаролар йиғинлари мутасаддиларига катта масъулият юклайди. Масъулиятки, бу — маҳалла-гузарларнинг супуриш-сидириш ёки кўчат ўтказиш билангина ўлчанмайди. Ёшлар тарбияси, уларнинг бандлиги масаласи, ногирон, камхарж хонадонларнинг аҳволи, уларга кўрсатилаётган моддий ва маънавий ёрдамларда адолат меъёрларига амал қилиш ва ҳоказо юмушлар қатори жазони ўтаб чиққан шахслар, уларнинг кейинги тақдири, нобоп хулқли болаларга нисбатан назоратни кучайтирибгина қолмай, ҳаётда ўз йўлини топиб кетишига амалий кўмак бериш ҳам ўзини-ўзи бошқариш органлари мутасаддиларининг бирламчи вазифаси сирасига кирадики, бу борадаги ишларнинг сифат жиҳатидан юқорига кўтарилиши ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари учун тиргак, маҳалла ободлиги йўлида ташланган катта қадамдир. Зеро, Бош Қонунимизда "Қонунийлик ва ҳуқуқий тартиб-интизомни, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига жамоат ташкилотлари ва фуқаролар ёрдам кўрсатишлари" алоҳида қайд этилган (121-модда).

Ана шундагина майда ўғирлик, безорилик ва ҳоказо жиноятлар сони кескин қисқаради ҳамда юқорида қаламга олинган жиноятлар баёнига ўхшаш чиқишлар қилишга ҳожат ҳам қолмайди.

Акбарали ЮСУПОВ,
Қўқон шаҳар прокурори ўринбосари, адлия кичик маслаҳатчиси

И-я?!..

ҚАЙСИ БИРИ ҚОНУНИЙ?

Мазмун-моҳияти бир бўлган битта масала бўйича пойтахтдаги икки суд икки хил қарор чиқарди. Ажаб...

Шунақа...

Ўтказилаётган суд ислоҳотларини демократия сари ташланаётган самарали одимлар сифатида талқин этсак янглишмаймиз. Демократия — фикрлар хилма-хиллиги экани-да рост. Бироқ битта баҳсли масала юзасидан икки нафар судьянинг икки хил қарор чиқариб қўйишини илло-билло демократик жараёнларнинг ҳосиласи сифатида талқин этиш керакмас. Негаки, азамат судьяларимиз томонидан чиқарилаётган ҳар бир суд акти уларнинг хусусий мулоҳазалари эмас. Улар қарор ёки ҳукмини Ўзбекистон Республикаси номидан ўқийди.

Шунақа...

Судьяга талаб қатъий; уларга осон тутиб бўлмайди.

Биласиз, ҳар қандай баҳснизоли масаланинг етиб борадиган жойи — суд идораси бўлади. Юртдошларимиз — кечадан кўра озроқ, аввалгига нисбатан кўпроқ ўзгариб бораётгани учунми, ким билсин, кейинги пайтларда муросадан кўра баҳс, мадорага қараганда низо кўпайгандан кўпайиб бормоқдаки, бундай ҳолатларнинг натижаси сифатида бош қашишга-да вақти йўқ судьяларни кўрсатиш мумкин. Бу — яхшилик аломати, албатта. Нимага десангиз, муаммога дуч келган одам ҳокимга ё "женсовет"га эмас, суд идораларига мурожаат қилаётгани қандай яхши! Рост-да: ҳоким буйруқ беради; "женсовет" — бошоғриқнинг ўзгинаси; судья эса республика номидан иш кўрувчи мансабдор шахс!

Бироқ ҳали-ҳамон судни жазоловчи муассаса, судьяни нақд жаллоднинг шогирдига менгзаб юрган одамлар йўқ эмас. Бундай маърифатсизларнинг ҳуқуқий онги, маданиятини оширамaн, деб чакана идора ходимларининг пешонаси терламаяптими?!

Шундай идораларнинг энг нуфузлиси — Адлия вазирлиги! Эътироф этмоқ керак, мазкур вазирлик бир-икки йилдирки, савобнинг тагида қолмоқда. Вазирлик — бош, жойдаги бошқармалари — ёнбош бўлиб, айниқса, тадбиркорларнинг йўлига тўғоноқ бўлаётган озмунча казо-казо идора ходимларининг танобини тортмоқдами?! Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси эса бу борада етакчилик қилаётганини "Ахборот"ни мунтазам кўриб борувчилар жуда яхши билади.

Пойтахт Адлия бошқармаси ўтган йилнинг куз фасли охирларида Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур туманлараро фуқаролик судига навбатдаги даъво аризаси билан чиқди: эмишки, Собир Раҳимов туман Давлат санитария эпидемиология назорати Маркази бош врачи Ғафур Тожибоев, меҳнат гигиенаси бўлими бошлиғи А. Юлдашев, врач ёрдамчиси Г. Тўхтахоновалар шу туманнинг Қорасарой кўчаси, 1-уй, 1-хонадонда жойлашган "Жаҳонгир-АСР" МЧЖга қарашли тикув цехида ҳеч қандай рухсатсиз, буйруқсиз текшириш ўтказиб, дуппа дуруст ишлаётган жойни маълум муддат тақа-тақ тўхтатиб қўйишибди. Бунинг оқибатида "Жаҳонгир-АСР" нақд 160000 сўм фойдадан қуруқ қолибди, етказилган маънавий зарар миқдори эса уёқ-буёғи юз мингга бориб қолибди. Қани, муҳтарам қози, шунча пулни ўзбошимча "СЭС" амалдорларидан ундириб беринг!..

Юртимизда хусусий тадбиркорлик, кичик бизнес ривожи учун ҳамма эшиклар ланг очилган бир паллада йўл-йўлакай учраётган тўғаноқларга қарши шафқатсиз курашиш лозим эканини жуда яхши тушунган судья Г. Иномжонова жавобгарларнинг важ-карсонларига ортиқча қулоқ тутмади. Ўзбекистон Республикаси номидан Ҳал қилув қарорини ўқидики, натижада, бош врач Ғ. Тожибоев, ходимлари — А. Юлдашев ва Г. Тўхтахоновалар 160 минг сўм моддий, 50 минг сўм маънавий, жами 210 минг сўм пулга "тушиб" туришибди-ю...

Шунақа...

Дарвоқе, Собир Раҳимов тумани прокурори ҳам Адлия бошқармаси вакиллари сингари ўзбошимча текширувчиларнинг попугини пасайтириб қўйгани учун алқаниши, ҳатто "Ахборот"га ҳам чиқиши мумкин эди, агар-да жиноят ишлари бўйича шу туман суди судьяси У. Масодиқов бошқача қарор чиқармаганида!

Гап шундаки, туман прокурори худди бошқарма мутасаддиларидек, "СЭС" ходимларининг "Жаҳонгир-АСР" тикувчилик цехида ўтказган текширишини қонунга зид, деб топиб, бош врач Ғ. Тожибоевга нисбатан Маъмурий Жавобгарлик тўғрисидаги Кодекснинг 241 — 1-моддаси (текширишларни ўтказиш тартибини бузиш) билан иш қўзғатиб, бир даста материаллар билан судга юборганди. Биласиз, маъмурий ҳуқуқбузарликка доир ишларни фуқаролик эмас, жиноят ишлари бўйича суд кўради. Жиноят ишлари бўйича С. Раҳимов туман суди судьяси У. Масодиқовнинг қарорига кўра, Ғ. Тожибоев ҳеч қандай ноқонуний ҳаракат қилмаган. Унинг "Жаҳонгир-АСР"да текширув ўтказишига сабаб — тикув цехи жойлашган Қорасарой кўчаси, 1-уй, 1-хонадоннинг ён қўшниси, 5-хонадонда истиқомат қилувчи О. Абдураҳмонованинг шикояти. О. Абдураҳмонова Тошкент шаҳар ҳокимига ёзғиргандики, яшаш учун мўлжалланган хонадонда тикув цехи жойлаштирилгани тадбиркорларга фойда бўлса, биз учун кони зарар, ярим тунгача дастгоҳларнинг тақир-туқуридан жоним ҳиқилдоғимга етди. Бизга тинчлик керак. Шу мазмундаги шикоятни пойтахт ҳокимияти туман ҳокимига, туман раҳбари эса чора кўриш учун шу ҳудуднинг санитария-эпидемиология маркази раҳбари Ғ. Тожибоевга юборган. Ғ. Тожибоев ходимлари билан тикув цехига бориб қарасаки, бир дунё камчилик бор: кичиккина цехда 13 та тикув машинаси ўрнатилган, бу эса санитария нормасидан анча ортиқ, ҳар бир ишчи ўрни талаб меъёрига жавоб бермайди, ечиниб-кийиниш жойлари ташкил этилмаган, тикув машиналарининг ишлаши ростдан ҳам қўшнилар тинчини бузмоқда, шовқин ютувчи тўсиқлар ўрнатилмаган... Демак, далолатнома тузишга асос йўқ эмас! Далолатнома тузилиши эса кўп қаватли уйларнинг биринчи қаватида жойлашган тикув цехи фаолиятининг вақтинча тўхташига олиб келган. Қолаверса, Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика Кенгаши раиси ҳам фатво бериб қўйибди: "Фуқаролардан тушаётган шикоят ва аризалар бўйича корхона ва ташкилотларни текшириш молиявий хўжалик фаолияти билан боғлиқ бўлса, республика мувофиқлаштириш Кенгаши томонидан рухсат олиниши шарт. **Агарда молиявий-хўжалик фаолиятига боғлиқ бўлмаган ариза ва шикоят билан мурожаат қилинса, у ҳолда жойларда рухсатсиз текшириш ўтказилиши мумкин".** Шундоқ экан, санитария ҳолати ва тикув машиналарининг ишлаши натижасида нечоғли шовқин ва тебраниш ҳосил бўлаётганини бирров назардан ўтказган "СЭС"чиларни қандоқ айблаб бўлади?! Демак, маъмурий иш қўзғатишга бироз шошилган, биз эса ҳамма ҳужжатларни шошилмасдан кўриб чиқдик, дея суд қарор чиқардики:

"... нисбатан ЎзР МЖТКнинг 241—1-моддаси, 1-қисми билан маъмурий жавобгарликка доир иш қўзғатиш хусусидаги қарори бекор қилинсин.

... нисбатан қўзғатилган № 01/02-сонли маъмурий иш тугатилсин".

Шундоқ қилиб денг, битта мураккаб бўлмаган иш бўйича икки суд икки хил қарор чиқариб турибди. Масалага футбол қаричи билан ёндошсак, баҳс дуранг ҳисоби билан якунлангандек гўё... Бироқ бу дуранг — икки томон учун ҳам мағлубият билан баробар. Судьялар эса "ўйиндан ташқари ҳолатда" қолганга ўхшайди.

Ғалати манзара: судьяларнинг "ўйиндан ташқари ҳолатда" қолиши соғлом ақлга сиғармикан?! Устозимиз айтмоқчи, томошабинлар кўриб турибди: майдонда коптокни ким оёғи, кимдир боши, яна ким қўли билан ўйнаётганини...

Шунақа...

Турсунали АКБАРОВ

Шикоят

«ЗЎРНИКИ ТЕГИРМОН ЮРИТАДИМИ?»

Муҳтарам "Ҳуррият"чилар! Сизларга мактуб йўллашдан аввал кўп идораларнинг эшигини қоққанмиз. Ҳатто мамлакатимиздаги аксарият нуфузли газеталар таҳририятларининг ҳам остонасини ҳатлашга тўғри келган. Аммо бизнинг дардимизни эшитадиган, муаммоларимизга қулоқ осадиган на бир масъул шахсни, на бир журналистни учратдик. Аксинча, улар бизни йўлимиздан қайтаришга, раис билан олишмасликка чақиришди. Раис деётганимиз — Зариф ака Бурҳонов — Қашқадарё вилояти, Китоб тумани, "Китоб" хўжалиги раҳбари.

Хўжалик мева-сабзавот етиштиришга ихтисослашган бўлиб, қисман пахта ҳам экилади. Ҳарқалай, режалар ҳар йили уддаланади. Аммо режаларнинг уддаланишини биргина Зариф Бурҳоновнинг номи билан боғлаш тўғри бўлмайди. Боиси, китобликлар меҳнаткаш халқ.

Мамлакатимизда тадбиркорликнинг турли шаклларига эркинлик берилгани, ҳатто унинг давлат сиёсати даражасида қўллаб-қувватланаётгани кўпчилик юртдошларимиз қатори бизни ҳам қувонтирди. Хўжаликда биринчилардан бўлиб фермерликка ариза бердик. Муҳр-штампни қўлга олгунимизча тортган машаққатларимизни гапириб, сизларни ҳам хуноб қилмоқчи эмасмиз. Балки фермер бўлиб ҳам кўкрагимизга шамол тегмаётгани, таъбир жоиз бўлса, шабадани ҳам ўтказмай турган тўсиқ — раис З.Бурҳоновнинг жабру ситамлари ҳақида гапирмоқчимиз.

Гап шундаки, Зариф Бурҳонов билан муносабатларимизга фермерликка ер сўраганимиздан сўнг дарз кетди. Раис биз фермер бўлсак, бошқалар ҳам ер сўрашини, ўшанда жамоа хўжалигининг яхлитлигига путур етишини яшириб ўтирмади. Тўғри-да, жамоа хўжалигига гуриллатиб раислик қилиш қайда-ю, беш-олти фермернинг қўлига қараб ўтириш қайда? Хуллас, биримиз "Диёр", биримиз "Боғу лимон" фермер хўжаликларини ташкил этишга эришдик. Фермерликнинг завқу шавқи ҳақида ширин хаёл суриш билан уни амалда бошқаришнинг фарқи катта эканлигини дарҳол тушундик.

Хўжалигимиз раҳбари нафақат туманда, балки воҳада ҳам ўзига хос нуфузга эга. Одамлар Зариф аканинг номини мамлакатимизнинг казо-казо шахслари номи билан қўшиб гапиришади. Шунинг учун ҳам хўжалигимизга келган мухбиру соликчилар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари ҳам Зариф аканинг шаънига "номаъқул" иш қилмайдилар. Аксинча, "Зариф Бурҳон етакчилик қилаётган хўжалик илғор... зўр!.." деган хат-хабарлар Тошкентгача келаверади. Аслида эса хўжалигимиз меҳнаткашлари орасида парокандалик, ишга нисбатан ҳафсаласизлик аллақачон бошланиб бўлган. Бунга бизнинг фаолиятимиз яққол мисол бўла олади.

Мавжуд қонун-қоидаларга кўра, хўжалик маҳаллий бошқарув идораларининг қуйи бўғинини бўлиб, давлат сиёсатининг амалга ошувида маъсул муассасалардан биридир. Шунинг учун ҳам у тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга, уларга амалий жиҳатдан ёрдам беришга мажбурдир. Аммо хўжалигмиз раҳбари З. Бурҳонов ёрдам бериш тугул фермер хўжаликларимизни сув билан таъминлаш борасидаги шартномага имзо чекишдан ҳам бош тортди. Натижада, экинларимиз сувсизликдан қурий бошлади. Шунда Зариф ака ўлганнинг устига тепган қилиб, қуриган боғимизга, экинларимизга сув берди. Биз бир-икковнинг маслаҳати билан маънавий ва моддий зарар сўраб, турли инстанциядаги судларга мурожаат этдик. Буни қарангки, Зариф Бурҳоновнинг номини эшитган ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари ҳатто даъвомизни ҳам қабул қилишмади.

Бироз илгари хўжалигимиз раҳбари томонидан бизга нисбатан турли иғво хатлари уюштирилди. Хўжалик аъзоси Маҳмадали Раҳмоновнинг қўли билан жўнатилган хатларда бизга куракда турмайдиган айбловлар қўйилганди. Гўёки, биз "Ҳизбут-таҳрир", "Ваҳҳобий" оқимларининг илғор тарғиботчилари эканмизу, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари бундай сиёсий қонунбузарликдан бехабар эмиш. Ахир ҳатто намоз ўқишни билмаган, тайинли бирор Қуръон сурасини айтолмайдиган биз омилар қандай қилиб, "даъватчи" бўлайлик?! Кейинчалик уйимизда электр токини уздириб ташлади. Салкам ярим йил чироқсиз ўтирдик, телевизор кўрмадик, болалар дарс тайёрлай олмади.

"Диёр" фермер хўжалигимизда етиштирилган 7 тонна олма ҳосилини улгуржи нархда Тошкентдан келган тадбиркорларга амалдаги тартибга кўра сотдик. Ва пулини ширкат хўжаликги кассасига кирим қилдик, бизда тегишли квитанциялар, ҳужжатлар мавжуд. Аммо Китоб йўл-патрул хизмати ходимлари биздан олма сотиб олган савдогарларни ушлашиб, бизни ҳам давлат мулкини талон-тарож қилганликда айблашди. Кейинчалик жиноий иш очишгача боришди. Туман ички ишлар бўлими терговчиси фермер хўжалигимизда текширув ўтказиб, шу кунгача бўлган молиявий ҳужжатларни талаб қилди. Табиийки, биз ҳам ўз навбатида текширишларни тартибга солишни мувофиқлаштирувчи кенгашга мурожаат қилдик.

Бироқ ёмғирдан қутилиб, қорга тутилган эканмиз. Дарҳол суриштирувлар олиб бориш учун "нейтрал" терговчи танланди. Ташаббусни қўлга олган Шаҳрисабз туман ИИБ терговчиси Қаҳрамон Мейлиев текширувларга аудитор қилиб ўзининг қайниси Б. Раҳмоновни ёллади. Бу терговчи эса молиявий ҳужжатларни аввалгисидан-да кўпроқ талаб қилаверди...

Хуллас, икки йилдан бери текширишларни тартибга солиш бўйича мувофиқлаштирувчи кенгашга шикоят қиламиз. Улар эса таскинлардан нарига ўтишмайди. Икки йилдан бери ишлаш ўрнига шикоят ёзамиз...

Бизга ўтказилаётган тазйиқлар ҳақида халқаро Интернет: тармоғида бир эмас, икки мақола чиқди. "Озодлик" радиоси салкам 10 минутлик эшиттириш берди. Зариф ака эса "Улар ўзимизники эмас, айтганларини ҳеч ким инобатга олмайди. Қаерга борсанг, боравер!" дейди. Таъқибу тазйиқлар, хўрлигу ҳақоратлар турли кўринишларда муттасил давом этяпти. Энди биз нима қилайлик? Ахир, хону беклар замонида яшаётганимиз йўқ-ку!

Акбар МАМЕДОВ,
"Диёр" фермер хўжалиги раҳбари,
Абдураҳмон ЎТАЕВ,
"Боғу лимон" фермер хўжалиги раҳбари

ТАҲРИРИЯТДАН: Юқоридаги шикоятда тилга олинаётган шахс — раис Зариф Бурҳонов кў-ўп қалам аҳли қатори бизга ҳам таниш. Раис бува ҳақида орқаворотдан яхши гапларни эшитганмиз. Шунингдек, шикоятчилар, тўғрироғи "Боғу лимон" фермер хўжалиги раҳбари А.Ўтаев қиёфаси ҳам, ташвиши ҳам бизга ёд бўлиб кетаёзган: бир неча ойдан буён кун-кунора эшик қоқиб келаверишини канда қилмайди. Демоқчимизки, норозилик бор жойда шунга яраша сабаб бўлмай қолмайди. Қолаверса, шикоятчилар томонидан илова қилинган айрим ҳужжатларда мантиқ ва ҳақиқат учқунлари йўқ эмас... Майли, буёғига аниқлик киритиш мутасаддиларга тан.

Оғриқли жойи шундаки, наинки бир вилоят ёки туман, балки хўжаликнинг ўзидагина ҳал бўлиши лозим бўлган, кичик муаммо халқаро оммавий ахборотларда "бўй кўрсатиши" нафақат ҳаммага таниш раис З. Бурҳонов, аввало, Китоб тумани, қолаверса, республикамиз обрўсига соя солмоқда. Айни шу ҳолат бош қотириш учун жиддий асос бўла олади...

Қаю юрт сори бир фармон йибордим, Анинг забтиға бир девон йибордим.

Алишер НАВОИЙ

Шоҳбайтлар

Мурувват барча бермакдур, емак йўқ,
Футувват барча қилмакдур, демак йўқ.

* * *

Авлиё поясиғадур етмак
Топмаса шукру топса базл этмак.

* * *

Дунёу уқбо иккиси жамъ ўлмас, эй, рафиқ,
Кимки икки кема учини тутар, бўлур ғариқ.

* * *

Одами бўлса вафо андин йироқ,
Ит вафо бобида андин яхшироқ.

* * *

Гуҳар ўлди ҳиммат-у, одам — садаф,
Бу садафқа ул гуҳардиндур шараф.

* * *

Кимки йўқдур нақддин перояси,
Билки, ҳиммат бас дурур сармояси.

* * *

Одамиға яхши кўп авсоф эрур,
Лек аларнинг ашрафи инсоф эрур.

* * *

Барча қушнинг оти булбул бўлмади,
То азалдин ишқ аро кул бўлмади.

* * *

Ноқис улким, ўзин комил дегай,
Комил улким, нуқсин исбот айлагай.

* * *

Ўз камолидин демас аҳли камол,
Аҳли нуқсон ичрадур бу қилу қол.

* * *

Бўлди ул кўзгу кўнгул, эй, аҳли дил,
Ким Ҳақ анда жилва айлар муттасил.

* * *

Одам ўлғон зеби зоҳирдин демас,
Кимки андин фахр этар — одам эмас.

Кўнгил мулкидан

Сайд айларға жунун аҳлини бор ул икки соч,
Ҳар бири неча тугун, ҳар тугун неча қулоч.

Туркларнинг қулидурменки, нигоримнинг эрур
Қоши туркона, қабоғи кенгу кўзи қиймоч.

Сочингу мушк аро бор онча тафовутки, мунунг
Кисватидур янги искунда, анинг эски саноч.

Ташлабон доғларим малҳами бирла мамуғин
Телбадурменки, чопонин солиб ўлғай ёлонғоч.

Соқиё, лаъл уза хай кўрубон бехудмен,
Майға мамзужи гулоб айлаб, они юзума соч.

Луқма огоҳлик ила солик агар айласа нўш,
Яхшироқ арпа кўмочики, тағофилда қулоч.

Эй, Навоий, тиласанг элдину ўздин махлас,
Чиққил ўзлук йўлидин, чуст фано кўйиға қоч!

* * *

Эй, кўнгул, душманлар онча макр ила фан қилдилар,
Ким вафолиғ дўстни жонимға душман қилдилар.

Дуд бошимға чиқар, гўёки ҳижрон тошидин
Ёғдуруб ҳар ён бу гунбад узра равшан қилдилар.

Бошима жўмида соч эрмаски зоғ айлаб ғулу,
Захмлардин тўъма истарға нишиман қилдилар.

Ҳажр шомидин осиб гардун қаро қиз бўйниға
Субҳ чок айлаб яқо, ҳолимға шеван қилдилар.

Янчмиш эрди ишқ ўти хаедек танимдин дарду шавқ,
Куйдуруб гўё бу тутруқ бирла равзан қилдилар.

Бода тутким, ҳикмат аҳли чарх бемеҳр эрканин
Жом даври хатлари бирла мубарҳан қилдилар.

Эй, Навоий, Каъба тут, ё дайрким, аҳли жаҳон
Журму ғамдин бу икки манзилни маъман қилдилар.

ШУНДАЙИН ВАСФ ҚИЛУРЛАР...

"... Алишербек назири йўқ киши эди. Туркий тил била то шеър айтубтурлар, ҳеч ким онча кўб ва хўб айтқон эрмас. Олти маснавий китоб назм қилибтур, беши "Хамса" жавобида, яна бири "Мантиқ ут-тайр" вазнида "Лисон ут-тайр" отлиқ. Тўрт ғазалиёт девони тартиб қилибтур: "Ғаройиб ус-сиғар", "Наводир уш-шабоб", "Бадоеъ ул-васат", "Фавоид ул-кибар". Яхши рубоиёти ҳам бор...

Аҳли фазл ва аҳли ҳунарға Алишербекча мураббий ва муқаввий маълум эмаским, ҳаргиз пайдо бўлмиш бўлғай..."

Мирзо БОБУР

* * *

Ҳинду Арабу Ажамда айём
Ҳар шоира вермишди бир ком,
Ўлмишди Навоий сухандон,
Манзури шаҳаншоҳи Хуросон.

ФУЗУЛИЙ

"Чоркитоб"дан тура қочдим,
Навоийдан савод очдим,
Фузулийдан дурлар сочдим...
Фозилларни излар эдим!

БЕРДАҚ

Шу буюк ўғлингни
ардоқлаб дилдан,
Халқим, таъзим
этсанг арзигай тамом:
Унинг номи билан
бирга битилган
Дунё дафтарига
Ўзбек деган ном!

Абдулла ОРИПОВ

БУЮК ИЖОДНИНГ ЖОН ТОМИРЛАРИ

Инсон табиати роса қизиқ: адолатсиз киши адолатдан лоф уради, инсоният кушандаси инсонпарварлик байроғи остида гердаяди... Хуллас, кишида нима бўлмаса, у ўзини ва ўзгаларни алдаб, бор деб даъво қилади. Бундай кишини Алишер Навоий "муддаий" деган. Шеъриятдаги бу тимсол, одатда, ошиқлик даъвосидаги булҳавасдир... Демак, муддаий — ноҳақ даъвогардир.

Мен "Навоий ва унинг ижоди ҳақида сўз юритишга маънавий ҳаққи бўлган одам орамизда бормикан?" деб кўп ўйладим. Тўғриси, Навоий ижодини таҳлил қилувчилар кўп. Бироқ бунга маънавий ҳаққим бор дегувчи инсон хаёлида, виждонида "рост гапира олсам, ҳақни айта олсам, элга мендан эслагулик эзгулигим қолса", дея олса...

Мен ҳар бир ўзбекда, унинг қонида зиғирча Навоий бўлишини истайман. Бу демак: инсон ўзи учун эмас, ўзгалар учун ҳам яшаши керак;

бу демак: ўз бахтини ўзгаларни бахтиёр этишда кўра олиши;

бу демак: моддий ва маънавий бойлигини элга сочишни олий бахт деб билиш;

бу демак: ҳар бир ҳузуридаги иккинчи кишини ўзига нисбатан Аллоҳга яқин ва азиз одам деб ўйлаш, унинг ҳурматини ўрнига қўйиш;

бу демак: билишни (илмни) олий бахт деб ишонмоқдир.

Эмишки, Баҳоуддин Нақшбанд (бу ривоятнинг бир қисми "Лисон ут-тайр"да бор) борлиқдаги ҳамма нарсани ўзларига нисбатан қиёслаб кўришни ёқтирар эканлар. Бир куни кўкдаги қора булутларга боқиб, кўнгилларидан: "Аллоҳ наздида шу қора булутлар афзалмикин ё менми?" деган хаёлни кечирибдилар. Ўша заҳоти тавба-тазарру қилиб ўзларига таъна тошларини ота бошлабдилар: "Ҳой, Баҳоуддин, сенга нима бўлди? Булутлар бутун олам набототи, ҳайвоноти ва одамзотга жон бағишловчи обиҳаёт манбаи-ку! Сендан ким, нима баҳра топмоқда?"

Сўфий Алишер Навоийнинг ақлидрок эгаси ва моддий бойлик сарватдори бўлган кунидан эътиборан ҳар кеч ўзига айтадиган гапи шу бўлган шекилли. Негаки, бу бадавлат инсон халқ учун яқин бинои хайр бунёд этдики, буларнинг ҳар бирига миллионлаб пули кетган; юзлаб олим, шоир, оддий одамларга моддий кўмак берди: пул сочди, кийинтирди, ҳовли-жой совға қилди... Чунки устозларидан "халойиқ севганни Холиқ севар" деб эшитган, ақлан-фикран бунга амин бўлган эди...

Кимса юз йил комронлик
қилса, билким, арзимас,
Бир замон, бир лаҳза
бўлмоқлик биров коми била...

Подшоҳнинг тахтида юз йил айш-ишрат сургани унинг бировни бир лаҳза бахтиёр этганига арзимайди. Яъни шоир мулоҳазасича, ўзгани бир лаҳза бахтиёр этиш савоби юз йиллик шоҳона айш-ишратдан афзалдир. Мана буни инсонпарварлик, инсонпарастлик тушунчаси дейдилар!

Ваҳки, умрим барча
зоеъ бўлди эл коми била,
Бодаи ноб ўрнига
хуноба ошоми била.

Мана, Навоий нима билан фахрланмоқда: мен бутун умримни ўзгаларни бахтиёр этиш учун сарфладим. Қизил май ичиш ўрнига қон ютдим.

Ажрсиз, эвазсиз нарса бўлмайди: шунинг учун, бугун Алишер Навоий инсониятнинг энг азиз кишиси сиймосида кўз ўнгимизда тирикдай яшамоқда...

Ҳусайн Бойқародай замон подшоҳи Навоий ҳақида: "Ҳақ гапни айтишга далер (ботир)", дейди.

Менимча, ҳақ гапни айтмайдиган одам, олим Аллоҳни писанд этмайдиган кимсадир.

Кимки шиор айлади
ёлғон демак,
Бўлмас ани эру
мусулмон демак.

Навоийнинг бу ахлоқий талабига қай биримиз дош бера оламиз? Ҳолбуки, ҳар биримиз эрлик ва мусулмонлик даъвосидамиз. Инсонмиз, табиатимиз шунақа...

Баҳоуддин Нақшбанд уйда ўтириб, кўзлари кўчадаги итга тушибди. Ва одатларича фикран қиёс бошлабдилар: "Аллоҳ қошида шу ит афзалмикин ёки мен?" Ва шу заҳоти тавба-тазарруга ўтибдилар: "Ие, Баҳоуддин, сенга нима бўлди? Сен ўзингни ит билан қиёсладингми? Ит эгасига вафодорлик билан донг чиқарган. Сен Эгангга итчалик вафодормисан? Йўқ!"

Шоир Навоий, сўфий шоир назарида энг гўзал фазилат вафодир...

Кимга қилдим бир вафоким,
юз жафосин кўрмадим!
Кўргузуб юз меҳр минг
дарду балосин кўрмадим!

Кимга мен бир вафо қилган бўлсам ундан юз жафо кўрмадимми?! Юз меҳр-муҳаббат изҳор қилган кишимдан минг дарду бало кўрмадимми?...

Навоий шундай даҳшатли хулосага келдики:

Эй, Навоий, олам аҳлида
мутлақ йўқ вафо!

Бундай хулосаларга қайта-қайта келса ҳам Навоий — Навоийлигича, ўша ўзи истаган орзубоплик тимсолида қола олди... Ажр, эваз бор, бор, бор...

Ҳазрати Баҳоуддин кўчага чиқиб, ит изларига кўзлари тушибди ва одатдаги қиёсни бошлабдилар: "Аллоҳ наздида шу из қадрлими ёки мен?" Дарҳол тавба-тазарру қилибдилар ва дебдилар: "Эй Баҳоуддин, сен ўзингни итнинг изи билан қиёслагани уялмадинг! Уят сенга! Бу — вафодорнинг изи-я!"

Юз туман нопок эрдин
яхшироқ
Пок хотунлар аёғининг изи,

деган экан Алишер Навоий поклик байроқдори сифатида. Орзубоп тимсоли Фарҳод тимсолида ҳам махсус таъкидлайдики:

Демонким, кўнгли пок-у
ҳам кўзи пок,
Тили пок-у, сўзи пок-у,
ўзи пок.

Бу поклик ахлоқий поклик, виждоний поклик демакдир.

Алишер Навоий ҳозирги замон ўзбек кишисининг юзига боқиб айтаётгандай:

Навосиз улуснинг
навобахши бўл,
Навоий ёмон бўлса,
сен яхши бўл!

Биринчи мисранинг мазмун талқинлари: Бахтсиз элга бахт бағишловчи бўл. Бечоранинг додига ет...

Одамлараро ва халқлараро муносабатлар ё тотувлик — одамийлик асосига, ё зиддият — келишмовчилик ва душманлик асосига қурилган бўладики, биринчиси кишилар умрини узайтиради, кайфиятини яхшилайди, ҳаётни жаннатга айлантиради; иккинчиси кайфиятни бузади, умрни қисқартиради, ҳаётни дўзахга айлантиради. Бу муаммо ҳар лаҳзалик, ҳар кунлик ва мангуликдир. Алишер Навоий бу масалада бани башарга мурожаат этишни лозим кўради:

Олам аҳли!
Билингизким, иш эмас
душманлиғ!
Ёр ўлунг бир-бирингизғаким,
Эрур ёрлиғ — иш!

Кишилик икки гуруҳга бўлинади: камтар, камсуқумлар ва мағруру кибру ҳаволилар! Юмшоқтабиат, камтар, ширинсўз одамлар — жаннатийлар. Улар Алишер Навоийнинг **"Мен демоқлик не беҳаёликдур!"** деб огоҳлантирганини бирор лаҳза эсдан чиқармайдилар, бандада — Аллоҳ бандасида "мен"лик йўқлигини биладилар. Улар табиати туфайли жаҳон ўзгаларга кенгдир, доруломондир.

Мағрур ва кибру ҳаволилар эса ўзларича манмансираб, ўзларини одамларнинг аълоси ҳисоблайдилар. Аслида, бу сифат ва хусусият кишини шайтонга яқинлаштиради, холос.

Кўси шавкат етти
дўзахқа эшик қоқмоқдурур,

дейдилар ҳазрати Алишер Навоий. Бу мисранинг таржимаси:

"Манманлик ноғорасини чалиш етти дўзахнинг ҳаммаси фақат меники" демоқликдир! Киборлар кишиликка жаҳонни торайтирадилар, уни зимистонга айлантирадилар...

Бундан ўттиз беш йил муқаддам мен қадимий шаҳар Самарқандда ҳозирги қаҳрамон шоиримиз Абдулла Ориповдан: "Абдуллажон, шоирлик вазифаси нима?" деб сўрагандим. У киши жавоб берди: "Ҳар бир шоир бу саволга ҳар хил жавоб бериши муқаррар. Мен китоб ўқиётган ўқувчимнинг ёқасидан тутиб, кучим етгунча силтай бошлайман ва юзига бақираман: "Одамсан! Ҳой, одамсан!" Менинг вазифам — шу".

Бу жавобдан мен жуда қониқдим. Алишер Навоий ижоди билан танишган киши ана шундай аҳволни бошидан кечиради. Балки шунинг учун ҳам Ўзбекистонда Алишер Навоий асарларини ўқувчилар жуда оздир?

Халқимизнинг асосий қисмидан: "Сиз Навоийни ўқиганмисиз?" деб сўрасангиз, албатта, тасдиқ жавобини оласиз. Бироқ, аниғини суриштирсангиз, улар мактаб дарслигидаги беш-олтита шеъру достонларидан парчалардан бошқа бирор нарсани айта олмайдилар...

Азизлар, барчамизнинг ёқамизга Алишер Навоийнинг силтайдиган қўллари, табаррук қўллари тегишини орзу қиламан...

Ваҳоб РАҲМОНОВ,
филология фанлари номзоди, доцент

Дараклар

МОСКВА НАТОдан НЕГА НОРОЗИ?

Бугунги кунда НАТОнинг Шарқий Европа, айниқса, собиқ Иттифоқ таркибига кирган мамлакатларга қизиқиши ошиб бораётгани сир эмас. Бу ҳолат эса Россияга хуш ёқаётгани йўқ, албатта. 1997 йилга қадар ҳарбий блок таркибида ўн олти давлат — АҚШ, Буюк Британия, Канада, Бельгия, Дания, Франция, Германия, Греция, Исландия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Норвегия, Испания, Португалия, Туркия мавжуд эди. Айни шу йили ташкилотга Чехия, Польша, Венгрия ҳам қўшилди. Бир пайтлар "Варшава шартномаси"нинг асосчиларидан бўлган Польшанинг НАТОга аъзо бўлиши тарих ғилдирагини орқага сурмоқчи бўлаётган айрим сиёсатчилар адашаётганини исбот қилди. Шимолий Атлантика блокининг Шарққа "юриши" бу билан тўхтаб қолгани йўқ. 2002 йили Прагада бўлиб ўтган ташкилотга аъзо мамлакатларнинг саммитида келгуси йилда НАТОга қўшилиши мумкин бўлган давлатлар рўйхати эълон қилинди. Мазкур рўйхатда Болгария, Руминия, Словакия, Словения билан бир қаторда собиқ Иттифоқ таркибига кирган Латвия, Литва, Эстония ҳам бор. Ушбу қарорнинг эълон қилиниши Москва ҳасратига ҳасрат қўшди. Чунки фақатгина илгари социалистик империя таъсирида бўлган Чехия, Польша каби давлатларнинг мудофаа сиёсатини ўзгартириб, НАТОга аъзо бўлиши Кремлни хавотирга солиб қўйган эди. Эндиликда Россия билан бевосита чегарадош бўлган Болтиқбўйи республикаларининг ҳарбий блокка қўшилмоқчи экани, табиийки, Россия ҳукумати вакилларининг норозилигига сабаб бўлмоқда. Ҳатто Россия коммунистлари етакчиси Г.Зюганов НАТОнинг Шарққа томон кенгайишини 1941 йил яна қайтиб келмоқда, деб баҳолади.

Россия матбуотида НАТОга аъзо бўлиш ниятидаги давлатларнинг суверен республика эканини унутиб қўйган муаллифлар томонидан ёзилган, эски шовинистик сиёсатни ёдга солувчи мақола, суҳбатлар тез-тез эълон қилинмоқда. Ҳадик-хавотирга тўла бундай материалларнинг мунтазам равишда берилаётгани бежиз эмас. Ҳақиқатан ҳам, агар номлари юқорида эътироф этилган давлатлар 2004 йили ҳарбий блок сафига қўшилса, Россия ғарбий ва шимолий-ғарбий томондан бутунлай альянсчилар билан чегарадош бўлиб қолиши мумкин. Шу боис Москва ҳеч бўлмаганда Украина, Беларус, Грузияни ҳарбий блок деворининг бу ёғида сақлаб қолмоқчи ва шу орқали Шарққа томон қисиб келаётган НАТО "халқа"сининг бир томонини узиб қўймоқчи.

Россия-НАТО муносабатлари нафақат минтақа, балки бутун дунё хавфсизлигига бевосита таъсир кўрсатади. Сабаби, сўнгги ўн йил давомида тарихнинг оғир синовларига дуч келган бўлса ҳам, Россия сиёсий, ҳарбий ва қисман иқтисодий, соҳадаги лидерлик мавқеини маълум даражада сақлаб қолган, дейиш мумкин. Шу сабаб НАТО бу фаолиятида Кремль қарашларини ҳам ҳисобга олиб иш юритади. 2001 йилнинг февралида Москвада НАТОнинг ахборот ва ҳужжат юритув маркази иш бошлади. Бу воқеани Россия-НАТО муносабатларида оз бўлса-да, олдинга силжиш, деб баҳолаш мумкин. Бирмунча вақт аввал Россиянинг Шимолий Атлантика блокига аъзо бўлиб кириши мумкинлиги ҳақидаги фикрлар ҳам тарқалганди. Бироқ бу ойга пиёда чиқиш каби имконсиз эканини НАТО расмий вакили мазкур масалага ташкилот муносабатини билдиргач, аён бўлганди. Ўшанда ҳарбий блок вакили Россиянинг Альянсга қабул қилинмаслигига сабаб сифатида мамлакат ҳозирча ташкилотнинг демократик талабларга жавоб бермаслиги, федерация ҳузурида — Чеченистонда қуролли ҳаракатлар кечаётгани, Россия чегара масаласида жиддий муаммоларга эга экани, мамлакат блокка қўшилган тақдирда унинг бепоён чегараларини қўриқлаш мажбурияти ташкилот аъзоларига маъқул келмаслиги каби омилларни келтирган эди.

Авваллари икки кўчқорнинг калласи бир қозонда қайнамас эди. Ҳозир эса халқаро сиёсий вазият ҳар сония ўзгариб турибди, замон шиддати дунё давлатларидан уюшган ҳаракатларни талаб қилмоқда. Бугун минтақа ва халқаро тинчликка таҳдид солаётган жиддий омиллар борки, булар сабабидан бир қозонда икки кўчқорнинг эмас, ундан-да кўпроғининг ҳам "калласи қайнаши" мумкин. Шу боис дунёда гегемонлик даъво қилаётган барча давлатлар ҳам бир-бирининг манфаатларини ҳисобга олиб иш кўрадилар. Жумладан, Москва ҳам НАТО хатти-ҳаракатларидан ҳар қанча ғазабга минмасин, ташкилот билан қўл учида бўлса-да, муомала қилишга мажбур. Бутун Ғарбий Европа мамлакатлари бирлаштирилса, Россия ҳудудининг ярмича чиқади, холос. Бироқ иқтисодий, сиёсий, шу жумладан, ҳарбий соҳалар бўйича Ғарб давлатлари Россиядан анча илгарилаб кетишган. Гап ҳарбий соҳа ҳақида борар экан, Россия ва НАТОнинг мудофаа қобилиятини қиёслаб кўрайлик. Шимолий Атлантика ҳарбий блоки бўлинмаларида 3699510 ҳарбий хизматчи (ундан 1367000 киши АҚШга тегишли) фаолият юритади. Россия Қуролли кучлари миқдори эса 1100000 кишини ташкил этади. НАТО ҳарбий жанговар техника борасида ҳам устун мавқеда. Ташкилот ўз фаолиятида 23654 танк, 27744 ҳарбий самолёт ва вертолётлардан фойдаланади. Россия эса бундан ўн бир йил аввал имзоланган Тошкент битимига мувофиқ 4500 танк, 3450 ҳарбий самолёт ва 890 тагача вертолётга эга бўлиши мумкин. Альянс флотида 17 авианосец (ҳарбий кема), 27 атом крейсери (тез юрар ҳарбий кема) мавжуд. Рус қуролли кучлари эса битта атом крейсери ("Буюк Пётр" деб номланади) ва битта авианосец ("Адмирал Горшков")га эгалик қилади, холос. ("АиФ" №48, 2002 й.) Бу шароитда, табиийки, Россия НАТО блокига ёлғиз рақобат қила олмаслигини тушунди ва ўзига иттифоқчи қидирди. Ҳозирги шароитда ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий, ҳам геостратегик жиҳатдан Москвага иттифоқчи бўлиши мумкин бўлган биринчи ва энг сўнгги номзод — Хитой. Шу сабаб Москва Пекин билан иқтисодий, ҳарбий ҳамкорликни кучайтиришга эътибор бермоқда. Сўнгги пайтларда БМТ Хавфсизлик Кенгашининг доимий 5 аъзосидан бири бўлган Хитой дунё гигантлари сафига дадил кириб бормоқда. Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатлари ва Россия иштирок этаётган Осиё-Тинч океани ҳамкорлиги ташкилоти мақсад ва фаолият йўналиши нуқтаи назаридан НАТОга қарама-қарши қутбни ёдга солади.

Гарчи НАТОнинг Афғонистон, Югославия (Косова)даги миссиялари муваффақиятли чиқмаган бўлса ҳам, ташкилотга нафақат Европа, бошқа қитъа вакиллари ҳам ишонч билдиришмоқда. НАТО "Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик" дастури бўйича 6 давлат билан ҳамкорлик муносабатларини олиб бормоқда. Ташкилот собиқ Иттифоқ давлатлари, хусусан, Марказий Осиё республикаларига катта эътибор қаратмоқда. Ҳақиқатан ҳам, халқаро терроризмга қарши кураш, минтақада барқарор вазиятни сақлаб қолиш ва мудофаа қобилиятини оширишда НАТО ёрдами Марказий Осиё давлатларига қўл келиши мумкин. Европанинг энг кучли ҳарбий ташкилоти саналган НАТО молиявий маблағларининг деярли ярмидан кўпроғи АҚШ бюджетидан ажратилади, ҳарбий хизматчиларнинг 1/3 фоизини Америка фуқаролари ташкил этади. Шу сабаб НАТО аксарият ҳолларда Вашингтон етовида юради, унинг йўриғидан ташқарига чиқолмайди. Бошқача айтганда, АҚШ ҳарбий ҳаракатларни Европа байроғи остида олиб боради. Оқ уй Европада хавфсизликни сақлаш орқали минтақадаги ўз манфаатларини сақлаб қолади. Бу фикрларни Қўшма Штатларнинг собиқ президенти Жимми Картер даврида президентнинг хавфсизлик масалалари бўйича маслаҳатчиси бўлиб фаолият юритган Збигнев Бжезинский ҳам таъкидлаб ўтади: "Европа сарҳадларининг ҳар бир кенгайиши бу АҚШнинг таъсир доирасини тўғридан-тўғри кенгайтиради. Ва, аксинча, трансатлантик алоқаларнинг (яъни НАТО алоқалари) мустаҳкамлигига путур етса, АҚШнинг Евроосиёдаги устунлиги ўз-ўзидан йўқолади".

Шу тариқа НАТО деярли Европани эгаллаб бўлди. Ҳозирча Швейцария, Австрия, Швеция, Финляндия каби мамлакатлар ташкилотга аъзо бўлиш ниятида эмас. 2005 йилдан сўнг, илгари Югославия Иттифоқи таркибига кирган Хорватия, Македония ва Албания ҳам ҳарбий блокка қўшилмоқчи. Бу эса Европанинг муваффақиятли кечаётган иқтисодий интеграцияси ҳарбий жабҳада ҳам давом этаётганидан далолатдир.

Собиржон ЁҚУБОВ

GLOBUS
international life

ПОКИСТОН РОССИЯ БИЛАН ЯҚИНЛАШМОҚЧИ

Сешанба куни Покистон Президенти Парвез Мушарраф уч кунлик ташриф билан Москвага келди. Бу Покистон раҳбарининг кейинги 30 йил ичида Россияга илк ташрифидир.

Ушбу учрашув ҳақида ўтган йил июн ойида Алматида Осиёда ўзаро ишончни мустаҳкамлаш бўйича ўтган учрашувда келишиб олинган эди. Ўшанда Деҳли билан Исломобод Кашмир муаммоси юзасидан қарийб уруш ҳолатига келиб қолган эдилар.

Бу галги ташриф АҚШ Ироққа нисбатан ҳарбий куч ишлатишга уринаётган ва ислом давлатларининг позицияси воқеалар ривожига сезиларли таъсир этиши мумкин бўлган бир вазиятда ўтмоқда.

Учрашувларда энергетика, металлургия, телекоммуникация ва аэрокосмик соҳаларда икки томонлама алоқаларни юксалтиришга алоҳида аҳамият берилиши кутилмоқда.

МИСР ДИПЛОМАТИЯСИ:
КЕЧА ВА БУГУН

Яқинда Тошкент Давлат Шарқшунослик институтининг олимлари Б.Ғиёсов, Э.Ҳасановларнинг Миср дипломатияси ҳақида ёзган китоби нашрдан чиқди.

Асарни ўқиган китобхон Миср дипломатиясининг босиб ўтган йўли, эришган ютуқлари билан мукаммал танишиш имкониятига эга бўлади.

Миср дипломатиясининг Европа Иттифоқига кирувчи мамлакатлардаги асосий вазифаси, аввало, бу мамлакатлар билан иқтисодий-сиёсий алоқаларини мустаҳкамлаш, Мисрнинг иқтисодий ривожланиши учун қулай шароитлар яратишга қаратилган.

Муаллифлар Миср — Америка муносабатлари ҳақида фикр юритар эканлар, бу йўналишда Миср дипломатиясининг ўзига хос хусусиятларини кўрсатишга муваффақ бўлишган.

Миср дипломатиясининг ютуқлари халқаро ҳамжамият томонидан юқори баҳоланди. Шунинг учун бўлса керак, Мисрнинг кўзга кўринган дипломати Бутрос Бутрос Ғолий БМТ Бош котиби лавозимига сайланди.

Китоб муаллифларининг таҳсинга арзийдиган ютуқларидан бири Мисрнинг Яқин Шарқ дипломатиясида тутган ўрни, моҳияти ва хусусиятларини аниқ кўрсатиб беришга эришганликларидадир.

Дарҳақиқат, бу қийин иш. Фаластин муаммоси ҳанузгача ўз ечимини тўла-тўкис топгани йўқ. Шу кунларда бу минтақада сиёсий вазиятнинг кескинлашиб бориши жаҳон ҳамжамиятини ташвишга солмоқда.

Миср Яқин Шарқ муаммосини адолатли, минтақадаги барча давлатларнинг манфаатларини ҳисобга олган ҳолда ҳал этишни талаб қилмоқда.

Китобда Мисрнинг Россия, Хитой ва Япония билан бўлган дипломатия алоқалари, иқтисодий ҳамкорлиги етарли даражада ўз аксини топган.

Муаллифлар Миср-Ўзбекистон муносабатларига алоҳида эътибор беришган. Улар Миср-Ўзбекистон муносабатларининг ривожланишидан ҳар икки томоннинг манфаатдор эканлигини кўрсатиб берувчи тарихий, иқтисодий, илмий-маданий, маънавий ва диний омилларни ҳар томонлама чуқур таҳлил этишган.

Дарҳақиқат, Миср-Ўзбекистон муносабатлари қадимий тарихга эга.

Ўзбекистон ўз истиқлолини қайта қўлга олгандан сўнг Миср — Ўзбекистон муносабатларида бутунлай янги давр бошланди.

1992 йил 23 январда Ўзбекистон Республикаси билан Миср Араб Республикаси ўртасида дипломатик алоқалар ўрнатилди.

Президент Ислом Каримов 1992 йилда Мисрга қилган расмий сафари чоғида 12 та ҳукуматлараро битим имзоланди.

Ҳозирги вақтда Миср дипломатияси жиддий ютуқларга эришди. Бирор-бир масала йўқки, у Африка қитъасида ёки араб ва мусулмонлар дунёсида бўлсин, Мисрнинг иштирокисиз ҳал бўлмайди.

Китоб муаллифлари Президент Ҳусни Муборакнинг сиёсий портрети, дипломатик тажрибасини ҳам кўрсатишга ҳаракат қилишган.

Миср дипломатиясининг турли қирраларини очиб беришга бағишланган бу асар кенг илмий жамоатчилик томонидан катта қизиқиш билан кутиб олинади, деб умид қиламиз.

М. НИШОНОВ,
профессор.

Mustaqil gazeta HURRIYAT

✓ Мулоҳаза

ИККИНЧИ ЭҲТИЁЖ

ёки КИТОБ ЎҚИГАННИ ЎРГА ЎТҚАЗИНГ

Бир нарсага эътибор берганмисиз: КИТОБ ҳақида эътирофлар кўп, уларни барча касб ва тоифадаги кишилар изҳор этган. Эътиборлиси — ҳеч ким ва ўтмишда, на ҳозир (ва албатта, келажакда ҳам) китоб ҳақида салбий фикр билдирмаган. Аксинча, китобни энг улуғвор сўзлар, иборалар билан таърифлаган. Қизиқ далил, бундай мутлақ маъқуллаш, улуғлаш шарафи камдан-кам нарсаларга насиб этган. Ҳатто қуёшнинг ҳарорати, баъзи ультра нурлари, сувнинг шўрхоклиги каби ва яна бошқа табиат унсурларида қандайдир омиллар ёқимсиз, зарарли бўлиши мумкин, бироқ китобдан бирон ақлли одам жабр кўрганини бу кўҳна олам билмайди. Мана шу ҳолатнинг ўзиёқ китобнинг яхшиларнинг яхшиси эканини тасдиқламайдими?

Шубҳасиз, китоб ўқиш завқини тотмаган одамга у ҳақда гапириш фойдасиз. Нафсиламрини айтганда эса, китоб мутолаа қилиб ҳузурланган пайтимизни бошқа бирор ҳаловат билан алмаштириб бўлмайди. Шундай пайтда бу танҳо ҳолатни, ҳатто бировлардан қизғанамиз, худди кавсар суви ёки абадийлик малҳамини қизғангандек, бир оз ўзимизга келгандан сўнг эса бундай бахтга ҳамма ҳам ноил бўлавермаслигини — ҳамма ҳам китоб ўқийвермаслигини ўйлаб, эзилиб (чинакамига эзилиб) кетамиз. Дунёда китоб ўқимайдиган одамлар борлигини ўйлаганда ҳар қандай маърифатли одам шундай ҳолга тушса керак. Ҳа, афсуски, ҳамма китоб ўқимайди, ҳамма китоб ўқиганда эди, дунёнинг қиёфаси бутунлай бошқача бўларди.

Қадимги Римда "Дўсти йўқ одамни ўлдиринглар" деган ақида бор экан. Бир подшо эса: "Китоб ўқиганни ўлдиринглар" деб фармон берибди. Шундай ҳам қилишибди, бироқ орадан кўп вақт ўтмай, мамлакатда мисли кўрилмаган бедодликлар рўй берибди. Салтанатнинг оёғи осмондан келибди. Тарихда бу ибратли воқеа сабоқ сифатида тилга олинади. Ҳар бир маърифатли жамиятда бу сабоқдан хулоса чиқарилар экан.

Инсон табиатида маърифатпарварлик туғма бўлади, унинг қонида бўлади. Агар ҳозирги тараққиёт асрида ҳам бамбуклар орасида ярим яланғоч яшаб, найза билан балиқ овлаб кун кўрувчи одамлар ҳақида "Улар жуда китобни яхши кўради", дейишса, бунга ҳеч ким ишонмайди, аммо "ўзбек халқи чинакам маърифатпарвар халқ, улар китобни нондан кейинги иккинчи эҳтиёж деб билишади", десалар ҳеч ким шубҳа қилмайди. Бу даъвога минг йиллар қаъридан порлаб турган буюк ақл эгаси бўлмиш алломаларимиз, асрлар шамолида сайқалланган неча-неча мадрасаю, илми-олия жамиятлари гувоҳ. Ростдан ҳам, кимсасиз қирлар бағрида қўй боқиб юрган чўпон белбоғида яримта нон билан китобни ёнига тугиб юради, имкон бўлди дегунча ерга ўтириб, уни варақлайди. Умри далада ўтувчи деҳқон ҳам Тур тоғининг синоатларию Чингизхон лашкарбошиларининг авлод-аждодини адашмай айтиб бера олади. Яна бу манзарани "ичкари"да юзида чачвон тортиб, ҳаётини ўтказган момоларимизнинг гўзал шеърлар ёзгани ҳам безаб туради.

Маърифатли элнинг тафаккури юксак бўлади. Шу туфайли бизнинг одамларга дўқ-пўписадан кўра бир ибратли ривоят келтириб гапирилса, муддаони тез англайди.

Мустақил юртимизда бутунлай янги мазмунли адабиётларни ўқиш бахти насиб этди. Ўзимиз китоб чиқариб, ўзимиз сотадиган бўлдик. "Авесто" сингари мумтоз битикни халқ эпоси "Алпомиш"нинг юбилейлари дунё миқёсида нишонланди. Хусусий матбаачилик пайдо бўлди. Лотин ёзувига ўтиш муносабати билан қилиниши лозим бўлган юмушлар миқёси анча кенгайди. Ўқувчи ва талабаларга ҳомийлик асосида бепул дарсликлар етказиб бериш йўлга қўйилмоқда. Хуллас, тармоқ иш фаолиятида янги мазмун пайдо бўлди.

Шундай бир шароитда ўтган йилнинг 3 августида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Республикада китоб савдоси тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорининг қабул қилиниши халқимизнинг бадиий, ижтимоий-сиёсий, илмий-маърифий адабиётга, мактабларга, ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасалари ўқувчиларига ва талабаларнинг янги авлод дарсликлари ва ўқув адабиётига бўлган эҳтиёжини қондириш, шунингдек, китоб савдоси тизимини такомиллаштириш борасида дастурул амал бўлиб хизмат қилади, деб умид қиламан. Қарорда "Ўзкитобсавдо" давлат-акциядорлик компаниясини ташкил қилиш, шаҳарлар ва туманларда қўшимча китоб дўконлари ташкил этиш, ўқув юртларида йўналишга ихтисослаштирилган китоб савдоси шохобчалари очиш сингари кўплаб самарали ижобий тадбирлар белгилаб қўйилган эди. Биз муштарийларимизни мазкур янги ташкилотда олиб борилаётган ишлар билан таништириш мақсадида унинг фаолияти ҳақида мухтасар ҳикоя қилмоқчи бўлдик, бироқ, афсуски, "Ўзкитобсавдо"ни ташкил этиш бўйича баъзи вазифалар (китоб дўконларини ҳисобга олиш, янгиларини ихтисослаштириш сингари) амалга оширилган бўлса-да, юмушлар тўла охирига етказилмаган экан. Бу борада масъул ташкилотлар имкониятларини қидириб, астойдил ҳаракат қилишмоқда.

... Миллий қадриятларимиз қаторида китоб кўрган (ўқиган) олим одамларга алоҳида иззат изҳор қилишдек ажойиб удумларимиз бор. "Илмингиз бор, тўрга чиқинг" деган оддий бир иборага қанчалаб мазмун сингдирилган. Йўлда юрганда зиёли одамдан олдин ўтиб кетилмаган, ўқимишли одам биринчи бўлиб фотиҳага қўл кўтарган, улардан ҳар доим маслаҳат сўралган... Озод юртимизда китобхонликка кенг йўл очилиши билан азалий одатларимиз янада бойиб, мукаммаллашиб бораверади.

Ҳаким САТТОРИЙ

✓ Кечмиш

ВАТАН ТУПРОҒИ

Ватан, бу — оддий тушунча эмас.

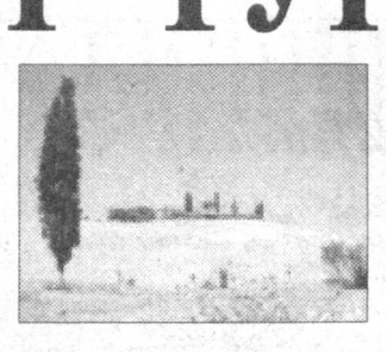

Ватан жондан азиз, фарзанддек суюкли. Ватанимизнинг чаман боғлари ва обод шаҳар-қишлоқларини, дилкаш юртдошларимиз суҳбатидан бирор муддат йироқда бўлган одам соғиниши, унга муштоқлик билан талпиниши айрича бўлади. Зулму ситам, қатағонлардан жон сақлаш мақсадида истар-истамас Она юртдан кетишга мажбур бўлган, Ватанга қайтмоқлик иштиёқида дунёдан армон билан ўтган отам Абдулбоқий қори нақадар оғир, нақадар изтиробли туйғуларни бошдан кечиргани ўй-хаёлимда доимо гавдаланади. Муҳтарам Юртбошимиз Ислом Каримовнинг "Бизда она заминга меҳр алоҳида эътиқод даражасига кўтарилган. Бу тупроқдан ҳеч ким ўз ихтиёри билан бош олиб кетган эмас", деган ҳикматли сўзлари қалбимда акс-садо беради.

"Оиламиз аввал Туркияда, кейинчалик Покистон ва Саудия Арабистонида яшади. Сўнг зора Ватан обод бўлса, мустақилликка эришса-ю, она юртга тезроқ қайтсак, деган жонбахш умид билан қўшни Афғонистонга келдик. Ота-онам Ўзбекистон мустақиллигининг мунаввар тонгини кўролмай, армон билан дунёдан кўз юмдилар..." Ватандошимиз Муборак Ойдин опа шундай дейди-да, энтикиб бироз жим қолади. Қалбида туғён ураётган хотиралар, истиқлол шарофати билан насиб бўлган саодатли кунлар ҳақида тўлқинланиб сўзлайди.

— Ўзбекистонда мустақиллик саодати қуёши балқибди, деган фараҳбахш муждани кўзларимизда севинч ёшлари, шукроналик дуолари билан кутиб олдик. Бу буюк ва савобли ишга жазм этган, халқпарвар ва адолатпеша Юртбошимизни алқадик. Ахир, мустақилликдан улуғроқ неъмат борми инсон учун?

Мен шу вақтда Туркияда манзил тутган эдим. Ўша ерлик ватандошлар бу сурурли воқеа билан бир-биримизни табриклаб, шодиёналарга чулғандик, истиқлолимиз абадий бўлсин, халқимиз шижоати ва буюклигига даҳлдор тақдирига кўз тегмасин, дея дуолар ва Худога беадад шукроналар қилдик.

1996 йилдан буён Ўзбекистондаман. Ҳар сафар Туркияга борганимда масжидларда одамлар "Баҳоуддин Нақшбанд, имом ал-Бухорий, имом ал-Марғиноний ёдгорлик мажмуаларини тавоф қилиш насиб этган, Ўзбекистон зиёратига мушарраф бўлган саодатманд инсонсиз, дуо қилинг: бизга ҳам шундай толе насиб этсин", дейишларидан кўнглим алланечук сурурга тўлиб кетади. Ватанимиз улуғларининг таваллуд тўйларида иштирок этганимдан, улар авлоди эканимдан, бекиёс фахр-ифтихор ҳиссини туяман.

Ота-оналаримизга Ватанга қайтиб келиб яшамоқ насиб этмади. Яратганга минг бора шукрлар бўлсинки, истибдод зулмидан эмин бўлган Ўзбекистонимизда фарзандларимиз ота-боболари армонларини ушатмоқ — юрт равнақи, буюк келажак учун хизмат этмоқлари учун барча имкон муҳайё. Катта ўғлим Тошкент Давлат Иқтисодиёт университетида тадбиркорлик сир-асрорларини кунт билан ўрганмоқда. Ўқишни битириб, Ватан тараққиёти, эл-юрт фаровонлиги йўлида хизмат қилишга бел боғлаган. Қизим эса Жаҳон тиллари университети Халқаро журналистика факультетида таҳсил олмоқда. Фарзандларим боболари киндик қони тўкилган юрт корига ярашга аҳд қилганидан кўнглим осмон қадар юксалган...

Ватан тупроғини кўзларга тутиб тўтиё қилмоқ, тавоф этмоқ керак. Мусофир юртларда қабрида бир сиқим она Ватан тупроғи бўлишини истаб, унга зор бўлиб, оламдан ўтган не-не зотларни кўрдик.

Ниятим Ўзбекистонда кечаётган улуғвор ишлар, мустақилликнинг қадр-қиммати, бошимизга тушган қисматимиз ҳақида китоб ёзиш. Шоядки, соғиниб дунёга келганим — Ватанимга хизмат қилсам.

Муборак Ойдин бугунги кунда ўз она юрти Ўзбекистонда ойдин йўлини топиб олган. Турмуш ўртоғи Довуд Ойдин Тошкент вилоятида катта паррандачилик хўжалиги билан шуғулланиб фаолият кўрсатаётган бўлса, ўзлари Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари Кенгаши қошидаги хотин-қизлар шўъбасига аъзо бўлиб, у ердаги турли тадбирларда қатнашадилар, ташкилий ишларда кўмаклашадилар.

"Мен Дўстлик жамиятлари Кенгашини ўз уйимдек кўраман. Чунки бу ташкилотга тез-тез турли мамлакатлардан меҳмонлар ташриф буюради. Турли маданий-маърифий тадбирлар ўтказилади. Ўз уйимизда ҳам худди шундай-ку.

Кенгаш раҳбарлари, жамоа аъзоларининг хулқ-одоби, муомаласи, халқлар ўртасида, айниқса, "халқ дипломатиясини" ривожлантириш соҳасида олиб борилаётган савобли ишлардан мен жуда мамнунман. Ана шундай савобли ишларга қўл урган кимсаларни доимо қўллайман ва барча хорижлик ўзбек биродарларга бу ташкилот билан алоқаларини мустаҳкамлашга, ўз сармоялари билан ватанимиз равнақи йўлида биргаликда хизмат қилишга даъват этаман".

Қалби нияти каби оқ, дўстлари муваффақияти учун доимо дуога қўл очувчи бу зиёли опадан: "Сиз учун энг олий бахт нима?" деб сўрадим. Шубҳасиз, Ватанда яшамоқ, шу муаззам заминдан абадий қўним топмоқ. Нафақат мен учун, балки ҳар бир инсон учун бундан ортиқ бахт йўқ. Бўлиши ҳам мумкин эмас, деб жавоб бердилар Муборак Ойдин опа.

Элбек ХОЛИҚОВ

✓ Изҳор

АБАДИЙ САОДАТ КАЛИТИ

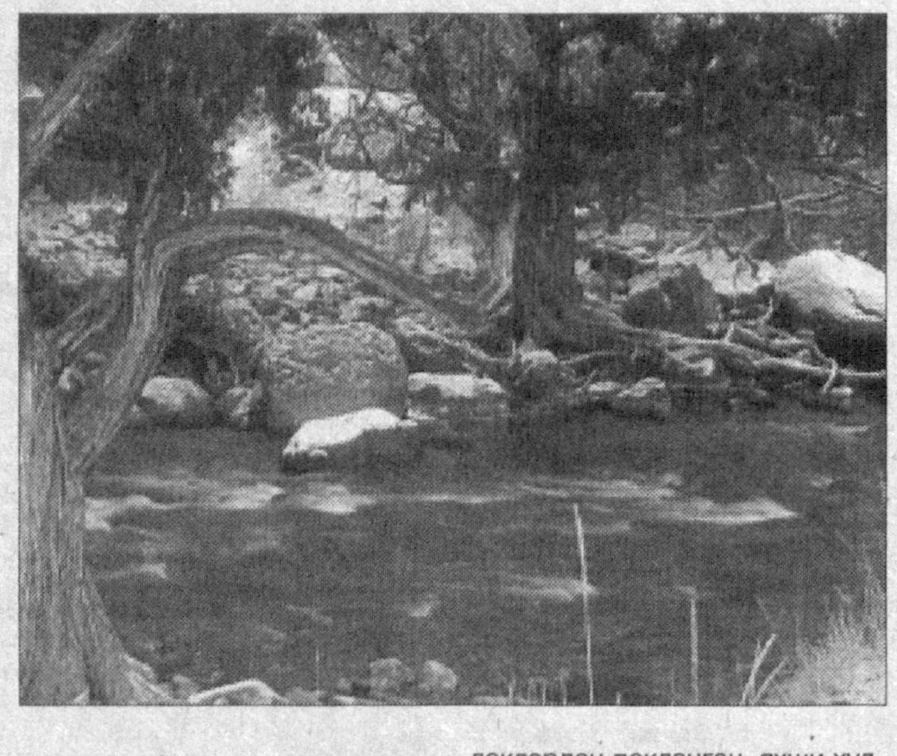

Бугун ҳам кунимиз ўтади, эртанги кунимиз бошланади. Эртанги кунимиз ҳам ўтади... Инсон умри ана шундай давом этаверади.

Кун ўтди дегани — бугун очликдан ўлмадим, дегани эмас. Аллоҳ таоло бандасини хор қилмас, агар у банда ўз қилмишлари билан хорликни ўзига чақирмаса. Кунимиз ўтяпти — умримиз ўтяпти. Умр-ку ўтиб кетаверади, лекин ундаги қанчадан-қанча вақтларимиз нималарга сарф бўляпти? Баъзи бир юмушларни савоб умидида, баъзиларини эса нафсимиз хоҳишига биноан қиламиз. Айнан ана шу нафсимиз бизларни не кўйларга солиб қўяётганлигидан хабаримиз борми?

Инсонлар орасида яхшилари ниҳоятда кўп. Улар камтаринлиги билан ўзларини чет-четга олиб, иложи борича қилган хайрли амалларини яширишга ҳаракат қиладилар, шундай бўлса-да, ўз-ўзларидан қониқмайдилар. Негаки, уларнинг диққатлари ўз ахлоқларида бўлиб, на тилидан, на қўлидан, на бирор бир хатти-ҳаракатлари билан кишилар қалбига озор беришдан чўчийдилар ёхуд ана шундай қусурлари бўлгудек бўлса, бошқаларга ҳам "ўрнак" бўлишдан ўзларини тиядилар. Чунки инсон табиати ўзига яхши фазилатларни орттиришдан кўра кўпроқ ёмон одатларни эгаллаб олишга мойилроқ.

Яна шундай тоифадаги инсонлар борки, бундайлар, айниқса, ёшлар орасида жуда кўп учрайди, улардан Худонинг Ўзи асрасин! Йигитларимизни қўя турайлик, туппа-тузук қизларимизнинг оғзидан чиқаётган гапларни эшитсангиз ёқа ушлайсиз. Ё, алҳазар! Каттани-катта, кичикни-кичик ўрнига кўрмай бемалол гапираверадиган бундай ёшлар уят, андиша деган нарсалардан буткул узоқлашган. Уларнинг олдиларидан ўтганингиздан ҳам афсусланасиз. Булар таълим-тарбияни қаердан олишяпти? Уларга тарбия бераётган ота-оналари билишармикан фарзандларининг қандай аҳволда эканини? Эрта бир кун у фарзандлар қандай ота ёки қандай она бўлишади? Ундан кейин эса фарзанд тарбияси?! Аҳвол ана шундай давом этаверса, жамият-чи? Жамиятнинг аҳволи нима бўлади? Ахир "Келажак ёшлар қўлида" деган шиор бизларни қандайдир маънода огоҳликка чақирмаяптими? Билимимиз етарли даражада бўлса ҳамки, муомалани билмасак, чиройли тарбия олмаган бўлсак, биздан ким фойда кўради?

11 йилдан буён матбуот ва нашриётларимизда айнан шу мавзуларга оид жуда кўп ишлар қилинди. Ана шундай ишлардан фақатгина биттаси, асли ватандошимиз бўлган, замонамизнинг етук устози, профессор, доктор Маҳмуд Асъад Жўшоннинг 2000 йил "Истиқлол" нашриётида чоп этилган "Ислом, тасаввуф ва ахлоқ" номли китоби ҳақида қисқача тўхталиб ўтмоқчимиз. Шунга ўхшаш китобларни кузатиб, мутолаа қилаётган инсонларнинг орасида маънавий олами юксалиб бораётганлари ҳам борлигидан биз фахрланамиз. Шуни очиқ айтаманки, биз айни пайтда исломий тарбияга муҳтожмиз. Чунки исломда тарбия энг биринчи ўринда туради. Динимиз бизларни ҳамиша покликка даъват этади. Мана, юқорида номи зикр этилган китобдан ушбуларни ўқиймиз: "Бизнинг динимиз абадий саодатни таъминламоқ учун зарур йўриқлар беради. Бу жиҳатдан диндор бўлиш — бизнинг манфаатимиз... Шахсий саломатлигимизни, тан поклигимизни, ҳар куни ювинишимизни, ҳафтада бир ғусл қилишимизни, тирноқларимизни олишимизни, тишларимизни тозалашимизни, майда-чуйдага қадар поклигимизни, саломатлигимизни сақламоқни таъминлаган; уй-оилани муқаддас деб тушунтирган, онага улуғ баҳо берган, отага улуғ даража берган ва унга итоат этмоқни кўп савобли қилиб кўрсатган ИСЛОМДИР... Ислом оила саодати, шахс саодати, жамият интизоми ва саодати учун кўп фойдали...

Бизнинг ислом динимиз Ҳазрати Одам Атомиздан бошланган бир диндир... Бу ҳақда Қуръони каримнинг "Моида" сураси 44-оятида бундай хабар берилади: "У пайғамбарларки ислом динида эдилар".

Алҳамдулиллаҳ, ҳаммамиз мусулмонмиз. Бизнинг олдимизда турган энг асосий масала — эътиқод масаласи. Биз ана шу эътиқодимизни тўғри йўлга йўналтиришимиз учун ҳам гўзал ахлоқларга соҳиб бўлмоғимиз даркор. Эътиқод пок, тўғри бўлса, ўз-ўзидан тарбиямиз ҳам гўзаллашиб бораверади. Яна ўша китобдан иқтибос: "Гўзал ахлоқлар жуда кўп. Олимлар уларнинг саноғини 500 га қадар етказганлар. Инсон гўзал ахлоқларни билмоғи, ўрганмоғи лозимдир. Ёмон ахлоқларни билиб олиб, ундан сақланиши керак. Ана шундан кейин ҳақиқий, комил, етук, жамият учун фойдали бир инсон бўлиб етишиши мумкин. Маълумки, ахлоқ жамият ҳодисасидир. Бир инсоннинг ёлғиз ўзи ахлоқли бўлиши етарли эмас. Ахлоқ жамиятдаги муносабатлар орасида муҳим аҳамият касб этади. Динимизнинг ғояси, Аллоҳнинг амр ва таъқиқларининг ҳикмати — ёмон ахлоқлардан покланган, яхши хулқли инсон етиштиришдир. Бунинг учун инсон инглизчада "селф" дейилган ўз нафсини — менлигини поклаши, ислоҳ қилиши керак бўлади. Инсон нафсини ислоҳ қилгач, Аллоҳнинг севган бир қулига айланишини ояти карималар билдиради. Масалан, "Шамс" сураси, 9-10-оятларида ўқиймиз: "Дарҳақиқат, уни (яъни ўз нафсини — жонини имон ва тақво билан) поклаган киши нажот топади. Ва у (жонни фисқ-фужур билан) кўмиб хорлаган кимса номурод бўлади. Яъни нафсини поклаган, ислоҳга келтирган киши дунё ва охиратда саодатга эришади, ҳалокатлардан қутулади. Йўқса, дунё ва охиратда афсус чекиб, залолатда қолади. Зиёнга, муваффақиятсизликка учраб, имкониятни қўлдан бой беради".

Маънан етук инсонлар, жаҳонни ўз кашфиётлари билан титратган буюк алломалар аввало исломий тарбияни эгалладилар, гўзал хулқ соҳиби бўлдилар. Ҳам дунё, ҳам охират учун фойдали бўлган амаллар ёлғиз тарбия билан сингишини улар жуда яхши билишган ва шунга кўра амал қилишган. Бугун биз уларнинг авлодлари бўла туриб, бу ҳақиқатдан кўз юмишга ҳаққимиз йўқ. Чунончи, Маҳмуд Асъад Жўшон китобларида: "Динимиз "Одамларнинг энг яхшиси инсонларга энг фойдали бўлганидир", деб буюради. Зотан, ўз манфаатини ўйлаган мусулмондан кўра халқ билан бўлган, халқ хизматини қилиб, уларнинг қийинчиликларига шерик бўлган мўъмин яхшироқ", дейилади. Биз ҳам хоҳлаймиз орамизда Хожа Аҳмад Яссавий, Абдулқодир Гийлоний, Баҳоуддин Нақшбанд, Нажмиддин Куброю, Жалолиддин Румий, соҳибқирон Амир Темур, Навоий, Бобурлардек, Нодирабегиму Увайсийлардек фарзандлар етишиб чиқишини. Ҳам оиладаги, ҳам жамиятдаги юмушларига садоқат-ла, ихлос-ла, покиза қалб-ла ёндашган инсонлар кўпайишини истаймиз.

Иноят УБАЙДУЛЛАЕВА

✓ Тақдир

ТОЛСТОЙ ФОЖИАСИ

Соф муҳаббат граф Лев Толстойнинг кўнглини забт этганида "Уруш ва тинчлик" асарини ҳали тугатиб улгурмаган эди. Граф ўз хотинини ёниб севар ва уни қадрларди. Бироқ унинг хотини буни англаб етганида, афсуски, жуда кеч бўлганди. У жон бераётиб ўз қизларига: "Отангизнинг ўлимига мен сабабчи бўлдим", деганида қизлар бунга сираям ажабланишмади. Чунки уларнинг иккиси ҳам севимли отасини айнан мана шу аёлнинг давомий камситишлари ва асоссиз танқиду рашк қилишлари адойи тамом қилганлигини яхши билишарди.

Ўша пайтларда Толстой шу қадар машҳурлик чўққисига кўтарилган эдики, мухлислари унинг ортидан юриб, айтган ҳар битта сўзини, ҳаттоки, "энди мен бироз дам оламан", деган сўзларигача ёзиб олишган. Бундай шон-шуҳратдан ташқари, ўзининг ва хотинининг битмас-туганмас бойлиги, жамиятда юксак обрўси ҳамда фарзандлари бор эдики, кўпгина оилаларда бундайин шарт-шароитдан асар ҳам йўқ эди ўшанда.

Лекин вақт ўтиши билан ёзувчининг феъл-атвори ўзгара бошлади. Энди у ўзи яратган буюк асарлардан уялар, ёзганларини бировга ўқитишдан ийманадиган бўлиб қолган эди. Унинг ҳаёти фожеавий тус ола бошлади ва бунда хотинининг "ҳиссаси" кўп бўлди. У ҳашамат ва дабдабани ҳаддан зиёд яхши кўрар, Толстой эса улардан жирканар эди. Хотини шон-шуҳратга, ҳурматга ташна бўлса-да, ёзувчи учун булар бир пулга қиммат эди. Графинья хоним пул ва бойликка ҳирс қўйиган, лекин граф шахсий мулкка эга бўлишни гуноҳи азим ҳисобларди.

Толстой ўз асарларини чоп этган ноширлардан ҳеч бир қалам ҳақи талаб қилмагани учун хотини йиллар давомида уни ҳақорат қилар, турли баҳоналар билан жанжал кўтармоқчи бўларди. Эри ёзган китоблар учун ноширлардан катта миқдорда пул талаб қилишдан ҳам қайтмаган вақтларда Толстой хотинига эътироз билдирса, унинг жазаваси тутарди. Бир куни оғу солинган шишачани қўлига олиб, ўзини заҳарлаб ёки қудуққа ташлаб ўлдиришини айтганида, Толстойнинг хотинига бўлган меҳри тамоман сўниб бўлган, ундан узоқроқ юришга интилар, кўрарга кўзи йўқ эди.

Ниҳоят, Толстой 82 ёшга тўлганида ўзининг фожеали оиласи даврасида туришни ортиқ истамади ва 1910 йил октябр ойининг совуқ (ўшанда қор ёққан эди), қоронғу кечаларидан бирида — қаёққа кетаётганини ўзи англамаган ҳолда — ўз хотинидан қочиб кетди. Орадан ўн бир кун ўтгач, унинг музлаган жасади овлоқ жойдаги темир йўл бекатидан топилади. Кейинроқ аниқланишича, у ўпка шамоллашидан вафот этган ва ўлимидан аввал: "Хотинимни менинг олдимга қўйманглар", дея васият қолдирган эди.

Дадахон БОСИТ
тайёрлади

Voice of America

Америка овози

www voanews.com/uzbek

- Дунё хабарлари
- Америка ҳаётидан лавҳалар
- Қўшма Штатлар сиёсати, иқтисоди, маданияти ва маърифатининг турли қирраларини акс эттирган маълумотлар
- Америка ва дунё жамоатчилигини боғловчи қадриятлар
- АҚШ ва Марказий Осиё муносабатлари
- Вашингтон-Тошкент алоқалари
- Демократия ва инсон ҳуқуқлари борасидаги жараёнлар
- Терроризмга қарши кураш босқичлари
- Дунёдаги долзарб воқеаларга Вашингтондан назар

Буларнинг ҳаммаси "Америка овози" радиосининг ўзбек тилида ҳавога узатиладиган дастурларида

Эшиттиришларимиз ҳар куни алоҳида-алоҳида дастурлар ҳолида Тошкент вақти билан 17.30-18.00 ва 20.00-20.30 оралиғида эфирга узатилади.

«Америка овози»

радиосини қисқа тўлқин — УКВ
17.30-18.00 да 15470, 17555, 17730 kHzда 19 ва 16 метрларда;
20.00-20.30 да 7295, 9745, 15255 kHzда 41, 31 ва 19,
шунингдек, Душанбе атрофида ўрта тўлқин 1143 килогерцда
ва Ўш минтақасида FM 103,2 метрларда тинглаш мумкин.

МУРОЖААТ УЧУН
VOA UZBEK SERVICE Independence Avenue SW, Room # 2141, Washington, DC 20237, USA
Tel: (202)6197566, (202)6190368, fax: (202)2603498, (202)6190368
uzbek@voanews.com

✓ Тафаккур

ДУНЁДАГИ ЭНГ ЁМОН БАХТСИЗЛИК

Ҳаётда худди нолга ўхшаган одамлар ҳам учрайди, уларнинг олдида доим бирор "рақам" юриши керак.

О. БАЛЬЗАК

* * *

Одамлар сени билмаганидан хавотирга тушма, балки сен одамларни билмаслигингдан қўрқ.

КОНФУЦИЙ

* * *

Бошқаларсиз ўзи нимадир қилишни кўнглига туккан одам адашади. Менсиз ҳеч ким ҳеч нарса қилолмайди, деган эса икки карра кўпроқ адашади.

Ф. ЛАРОШФУКО

* * *

Яратган кўпроқ эшитиб, камроқ сўзлашимиз учун битта сўзлаш ва иккита эшитиш аъзосини берган.

АРАБ нақли

* * *

Худди масалалар каби ҳаёт ҳам узунлиги билан эмас, балки мазмуни билан қимматли.

СЕНЕКА

* * *

Агар ёшлик пайтинг камбағал бўлсанг, ғам-қайғу чекишга шошилма. Ёшлик даврингда бойлик насиб этса, хурсандчилик қилишга шошилма.

ВЬЕТНАМ нақли

* * *

Инсон фош бўлиб қолмасин учун ҳақиқатдан қўрқа бошладими — ана шунинг ўзи энг ёмон бахтсизликдир.

Л. ТОЛСТОЙ

* * *

Агар икки киши уришаётган бўлса, бунга уларнинг ақллиси айбдор.

ГЁТЕ

* * *

Айрим пайтларда ёшларнинг "Мен бировнинг ақли билан яшашни истамайман, ўзим учун ўзим ўйлайман" деган фикрларини эшитиб қоламан. Сенга ўйланган нарсани яна қайтадан ўйлаш нима учун керак? Тайёрини ол ва олдинга интил. Инсониятнинг тараққиёт қонуни — ана шу.

А. ТОЛСТОЙ

Дастурхонга қайла тўкиб юбормайдиган одамни маданиятли дейиш қийин. Ҳақиқий маданият соҳиби ана шу ҳолатга ўзгалар тушиб қолганида эътибор бермайдиган инсондир.

А.ЧЕХОВ

* * *

Кўриш ва ҳис қилиш, бу — мавжудлик, фикрлаш эса ҳақиқий маънода яшашдир.

В.ШЕКСПИР

* * *

Ҳаёт қадрига етган кишилар ўлимдан камроқ қўрқадилар.

И.КАНТ

* * *

Хоҳиш-истак етарли эмас, ҳаракат қилиш зарур.

ГЁТЕ

С. ЁҚУБОВ тўплаган

Ўзингни англаб ет!

Mustaqil gazeta HURRIYAT

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир: **Амирқул КАРИМОВ**

Таҳрир ҳайъати: Турсунали АКБАРОВ, Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Наим КАРИМОВ, Ҳаким САТТОРОВ (масъул котиб), Исмат ХУДОЁРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот ва ахборот агентлигида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-уй. Телефон: 144-25-06, 41-52-72, 41-49-91.

Индекс:
Якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Отабек ОРТИҚОВ	Топшириш вақти — 21.00
Мусаҳҳиҳ: Муҳиддин АБДУРАСУЛОВ	Топширилди — 20.00
	Буюртма — Г - 166
	Адади: 3781

Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

«Hurriyat» kompyuter markazida Jamshed TOG'AEV tomonidan sahifalandi.